

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองหนองปรือ
อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

กฤตินี พิสิทธิ์

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
กรกฎาคม 2556
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

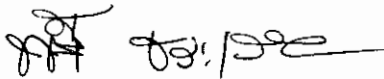
คณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษทางการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
และคณะกรรมการควบคุมมาตรฐานวิชาปัญหาพิเศษทางการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
ได้พิจารณาปัญหาพิเศษของ กฤตินี พิลิก ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน ของ
มหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษทางการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

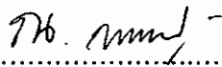

.....
(ดร.รังสรรค์ ม่วงโสธ)

คณะกรรมการควบคุมมาตรฐานวิชาปัญหาพิเศษทางการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนีย์ ธารเสนา)

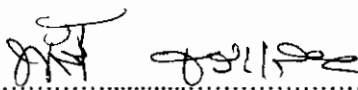

..... กรรมการ
(ดร.นุگانดา กิตติสุภวัฒนา)

..... กรรมการและเลขานุการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับปัญหาพิเศษฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน ของ
มหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนีย์ ธารเสนา)

วันที่ ๑๒ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

ประกาศคุณูปการ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากหลายท่าน ที่ได้อนุเคราะห์และให้ความช่วยเหลืออย่างดี โดยเฉพาะ ดร. รังสรรค์ ม่วงโสทร และ ผศ.ดร. พงษ์เสถียร เหลืองอลงกต ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาจันทบุรี วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ได้ให้คำแนะนำเรื่องที่ทำกรวิจัย ให้คำปรึกษาในเนื้อหาวิชาที่วิจัย และช่วยแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ที่ได้เกิดขึ้นในการจัดทำเอกสารวิจัยเรื่องนี้ ส่งผลให้การวิจัยสำเร็จลุล่วงลงด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกประทับใจในการถ่ายทอดวิธีทำปัญหาพิเศษในครั้งนี้ ด้วยความกรุณาเมตตาจากอาจารย์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

การวิจัยครั้งนี้จะสำเร็จลงไม่ได้ หากขาดความร่วมมือจากนายกเทศมนตรีเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ที่ได้ประสานงานและให้ข้อมูลเกี่ยวกับตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ได้อย่างสมบูรณ์ยิ่ง ทำให้ผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

ในท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอระลึกถึง ความกรุณาของคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้กับผู้ศึกษาจนกระทั่งมีวันนี้ รวมถึงขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานทุกคนที่ให้คำแนะนำและให้กำลังใจตลอดมา จนทำให้ปัญหาพิเศษเล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี และหวังอย่างยิ่งว่า ปัญหาพิเศษเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่ศึกษา และเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยรวม ผู้ศึกษาขอขอบคุณจากใจจริง

กฤตินี พิลิก

54930404: สาขาวิชา: การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน; ปร.ม. (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม/ คณะกรรมการชุมชน/ การพัฒนาท้องถิ่น

กฤตินี พิติก: การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี (PARTICIPATION OF COMMUNITY COMMITTEES IN LOCAL DEVELOPMENT: A CASE STUDY OF NONG PRUE MUNICIPALITY, BANG LAMUNG DISTRICT, CHON BURI PROVINCE.) อาจารย์ผู้ควบคุม ปัญหาพิเศษ: รั้งสรรค์ ม่วงโสธรส, ปร.ม. 98 หน้า. ปี พ.ศ.2556.

การศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี” เพื่อศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัด ชลบุรี เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และวาระการดำรงตำแหน่ง โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ คณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยศึกษาจากกลุ่ม ตัวอย่างคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือ จำนวน 197 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน t-test และ One-way ANOVA

ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ จังหวัดชลบุรี คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีส่วนร่วมในพัฒนาท้องถิ่นมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมใ นการตัดสินใจ รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามผล ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ โดยในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า มีส่วนร่วมมากที่สุด คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น รองลงมาคณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วม ในการจัดลำดับความสำคัญ ปัญหาในการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คัดเลือกผู้แทนคณะกรรมการชุมชน และคณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ จำแนกตาม เพศ พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 และเมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการ พัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และวาระการดำรงตำแหน่ง พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

54930404: MAJOR: PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT; M.P.A.
(PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT)

KEYWORDS: PARTICIPATION / COMMUNITY COMMITTEE / LOCAL
DEVELOPMENT

Participation of Community Committees in Local Development: A Case Study of Nong Prue

KITTINI PHILUEK: PARTICIPATION OF COMMUNITY COMMITTEES IN
LOCAL DEVELOPMENT: A CASE STUDY OF NONG PRUE MUNICIPALITY, BANG
LAMUNG DISTRICT, CHON BURI PROVINCE. ADVISOR: RUNGSON MUANGSOROT,
D.P.A. 105 P. 2013.

This study aims 1) to study the level of participation in local development of community committee members of Nong Prue Municipality, Bang Lamung district, Chon Buri province and 2) to compare the levels in local development of participation of the studied community committee members classified by sex, age, educational level, salary and tenure of position. The data is collected from 197 community committee members in Nong Prue Municipality, Bang Lamung district, Chon Buri province. The statistics used for data analysis are percentage, mean, standard deviation, T-test and One-Way ANOVA.

The findings show that the level of participation in local development of the community committee members is rated high. When considered by aspect, it is found that the aspects of decision making, follow-up, and benefit sharing are all rated the highest. In the aspect of decision making, the participations are in local development project, problem prioritization, community representative selection, and local development planning, respectively.

The comparison of the participation in local development of the community committee members shows that the participation of the members with the difference of sex is not different while the participation of the members with the differences of age, educational level, salary and tenure of position is different at a statistical significance of .05.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
สมมติฐานการวิจัย	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม	8
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับองค์กร.....	29
แนวคิดการพัฒนาท้องถิ่น	30
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น	33
อำนาจหน้าที่ของเทศบาล	41
ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	46
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	52
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	52
การใช้สูตรคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง	52
วิธีการสุ่มตัวอย่าง	54

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	54
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	56
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
เกณฑ์การแปลผล.....	57
ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
4 ผลการวิจัย.....	58
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง.....	58
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนา ท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี.....	60
ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน.....	66
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	75
สรุปผลการวิจัย.....	76
อภิปรายผลการวิจัย.....	79
ข้อเสนอแนะ.....	86
บรรณานุกรม.....	88
ภาคผนวก.....	93
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	98

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างของคณะกรรมการชุมชนทั้ง 43 ชุมชน	53
2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล.....	58
3	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	60
4	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	62
5	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์.....	63
6	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามผล	64
7	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมด้านต่าง ๆ	65
8	การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ	66
9	การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอายุ	66
10	การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอายุ.....	67

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
11	การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา..... 68
12	การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ที่มีต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี 68
13	การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามรายได้..... 69
14	การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ที่มีต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามรายได้ 70
15	การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระดับมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอาชีพ 71
16	การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ที่มีต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอาชีพ 72
17	การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระดับของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามวาระการดำรงตำแหน่ง 73
18	การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ที่มีต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามวาระการดำรงตำแหน่ง 73
19	สรุปผลสมมติฐานการวิจัย 74

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	5
2 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน	12
3 วงจรการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen และ Uphoff.....	15
4 การให้ประชาชนมีส่วนร่วม	16

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับแต่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา บทบาทอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดกรอบความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชนและความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะนอกจากนี้ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้มีองค์กรรับผิดชอบในการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ กำหนดหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้บริการสาธารณะที่จำเป็นแก่ท้องถิ่น ตลอดจนรายได้ของท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้นและพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดรูปแบบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นอิสระมากขึ้น นอกจากนี้ กฎหมายทั้งสองฉบับแล้ว ยังมีกฎหมายอื่นอีกหลายฉบับที่เกี่ยวข้อง เช่น

1. พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. 2542
2. พระราชบัญญัติว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหาร ท้องถิ่น พ.ศ. 2542
3. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2542

ทำให้เห็นได้ว่า มีการกำหนดตัวบทกฎหมายและกลไกทางกฎหมายเพื่อให้การกระจายอำนาจเป็นไปอย่างโปร่งใสและสามารถถูกตรวจสอบจากประชาชนและองค์กรต่าง ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคหลังรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันประกาศใช้ จึงมีบทบาทอำนาจหน้าที่อย่างกว้างขวาง โดยมีเพียงจะมีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นแต่ยังขยายบทบาทหน้าที่ออกไปรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของท้องถิ่นด้วยและเป็นองค์กรที่เปิดให้ประชาคมท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหาร และการตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เพิ่มมากขึ้น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 และมาตรา 17 บัญญัติให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลและการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปพิเศษมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งนอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง แล้วยังมีอำนาจหน้าที่ในการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนดอีกด้วยเนื่องจากการวางแผนทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลังและการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ ที่กฎหมาย กำหนด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีความเป็นอิสระในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นและการดำเนิน ตามแผน ความเป็นอิสระนั้นไม่ได้หมายถึงความเป็นอิสระในฐานะเป็น “รัฐอิสระ” แต่เป็นการมอบอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะบางส่วนให้ และยังคงอยู่ในการ กำกับดูแล หรือตรวจสอบ โดยรัฐบาลและประชาคมอีกด้วย

คณะกรรมการชุมชน ถือเป็นผู้นำที่สำคัญในชุมชน เป็นบุคคลที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ดำเนินการพัฒนาชุมชน มีความรู้ความสามารถในการคิดค้นหาปัญหาวิเคราะห์วางแผนแก้ไขดำเนินและประเมินผลได้ ซึ่งสามารถมองภาพชุมชนได้ชัดเจนแล้วนำไปใช้เป็นข้อมูลในการค้นหาจุดอ่อนหรือส่วนขาดที่ต้องพัฒนาให้ชัดเจนขึ้น หากผู้นำมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนตนเองได้แล้ว ก็ย่อมทำให้ชุมชนนั้นสามารถพึ่งพาตนเองได้

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชนในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ในการช่วยเหลือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการดำเนินงานในการจัดการบริการสาธารณะในชุมชน ดังนี้

1. สนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนและการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม โดยจัดทำฐานข้อมูลชุมชน กำหนดแนวทางและกิจกรรมการพัฒนาชุมชน ที่ยึดหลักการพึ่งตนเองด้วยการคำนึงถึงศักยภาพ ทรัพยากร ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น
2. ส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชน ให้มีความสำนึกและดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในชุมชนรวมทั้งอนุรักษ์ ฟื้นฟู เข้าถึงและการใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน
3. สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกัน แก้ไขปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด และสาธารณสุขของชุมชนท้องถิ่น โดยจัดให้มีมาตรการทางสังคมในชุมชนเพื่อตรวจสอบ

ธรรมาภิบาลในชุมชนและมีมาตรการส่งเสริม สนับสนุนและคุ้มครองผู้ที่ทำประโยชน์เพื่อสังคม

4. อื่น ๆ ตามที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด (เทศบาลเมืองหนองปรือ, 2553)

เทศบาลเมืองหนองปรือ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้รับการยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นเทศบาลเมืองหนองปรือ เมื่อวันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2549 และตั้งอยู่กลางพื้นที่อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอบางละมุง 9 กิโลเมตร อยู่ห่างจากจังหวัดชลบุรีเป็นระยะทางประมาณ 70 กิโลเมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครเป็นระยะทางประมาณ 150 กิโลเมตร มีพื้นที่ 45.54 ตารางกิโลเมตร หรือ 28,462.50 ไร่ ในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือมีการจัดตั้งชุมชนขึ้นเต็มพื้นที่ เมื่อปี พ.ศ. 2551 โดยมีชุมชนทั้งหมด 43 ชุมชน แยกตามเขตเลือกตั้งออกเป็น 3 เขต

เทศบาลเมืองหนองปรือ เห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น เพราะการมีส่วนร่วมของชุมชน ถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนางานด้านต่าง ๆ แต่จากการปฏิบัติงานที่ผ่านมาคณะกรรมการชุมชนในแต่ละชุมชน ยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ที่แท้จริงของตนต่อแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ จึงทำให้เกิดปัญหาต่อการปฏิบัติงานในเทศบาล การประสานงาน ภายในชุมชน ทำให้เทศบาลไม่สามารถสนองตอบความต้องการของชุมชนได้อย่างทั่วถึง หรือประชาชนไม่ได้รับประโยชน์สูงสุดในชุมชน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัย จึงมีความสนใจศึกษาความรู้ของคณะกรรมการชุมชนในการมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลเมืองหนองปรือ โดยจะศึกษาว่าคณะกรรมการชุมชน มีส่วนร่วมต่อแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ มากน้อยเพียงใด เพื่อใช้ข้อมูลดังกล่าวเป็นแนวทางในการดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่ถูกต้องของคณะกรรมการชุมชน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และวาระการดำรงตำแหน่ง

สมมติฐานการวิจัย

1. คณะกรรมการชุมชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมการพัฒนาท้องถิ่น ๗ แตกต่างกัน
2. คณะกรรมการชุมชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมการพัฒนาท้องถิ่น ๗ แตกต่างกัน
3. คณะกรรมการชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมการพัฒนาท้องถิ่น ๗

แตกต่างกัน

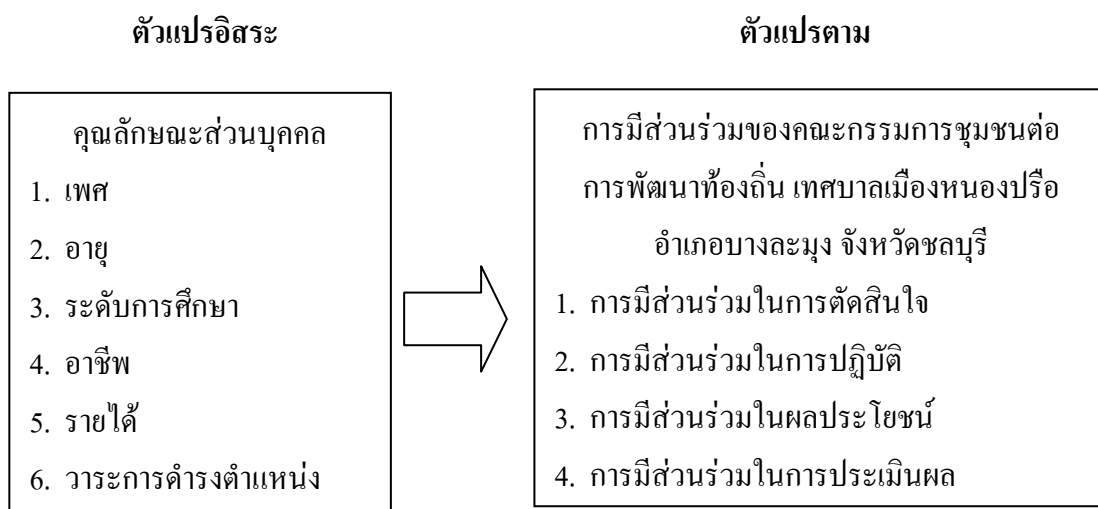
4. คณะกรรมการชุมชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมการพัฒนาท้องถิ่น ๗ แตกต่างกัน
5. คณะกรรมการชุมชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมการพัฒนาท้องถิ่น ๗

แตกต่างกัน

6. คณะกรรมการชุมชนที่มีวาระการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมการพัฒนาท้องถิ่น ๗ แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยใช้แนวคิดของ Cohen & Uphoff (1981) ซึ่งได้จำแนกการมีส่วนร่วมเป็น 4 ประเภท คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มาใช้ในการศึกษา ดังภาพกรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา (Cohen & Uphoff, 1981)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการกำหนดแนวทางในการทำงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการชุมชนและเทศบาลเมืองหนองปรือ

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี สำหรับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย
  - 1.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ วาระการดำรงตำแหน่ง
  - 1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมการพัฒนาท้องถิ่น ฯ
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้มีประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี 43 ชุมชน จำนวน 387 คน
3. ขอบเขตด้านระยะเวลาการวิจัยครั้งนี้ ทำการวิจัยและเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2556

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มโครงการ โดยมีการอภิปรายถึงปัญหาและความต้องการ มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การกำหนดทางเลือกว่าควรจะทำโครงการหรือกิจกรรมใดบ้าง และการตัดสินใจว่าจะทำโครงการหรือกิจกรรมใด และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจยังครอบคลุมไปถึงการตัดสินใจในระหว่างการดำเนินงานโครงการ

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในทรัพยากรต่าง ๆ ให้กับโครงการทั้งในด้านเงิน แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ และการมีส่วนร่วมในการบริหารและประสานงานโครงการต่าง ๆ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมประเภทนี้มีสองนัย คือ เป็นทั้งการร่วมรับประโยชน์และร่วมรับผลสืบเนื่องในทางลบจากโครงการพัฒนา ผลประโยชน์ที่ได้รับได้แก่

3.1 ผลประโยชน์ด้านวัตถุคือ การมีรายได้และทรัพย์สินเพิ่มขึ้นและมั่นคงมากขึ้น หรือการมีสาธารณูปโภคที่เพียงพอ มีประสิทธิภาพ หรือคุณภาพดี

3.2 ผลประโยชน์ด้านสังคม ได้แก่ การได้รับการศึกษาหรือมีการรู้หนังสือมากขึ้น รวมทั้งการให้บริการสังคมอื่น ๆ มากขึ้นและมีคุณภาพดีขึ้น

3.3 ผลประโยชน์ส่วนบุคคลได้แก่ การมีความนับถือตนเองมากขึ้น มีพลังอำนาจทางการเมืองมากขึ้น และมีความรู้สึกถึงความมีประสิทธิภาพของตนเอง

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินโครงการทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รูปแบบการมีส่วนร่วมประเมินอย่างเป็นทางการเช่น การประชุมเพื่อทบทวนและประเมินการดำเนินงานที่ผ่านมา การร่วมเป็นคณะทำงานหรือคณะกรรมการในการประเมินผล หรือการเข้าร่วมเป็นคณะทำงานในการวิจัยประเมินผล สำหรับการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอย่างไม่เป็นทางการ เช่น การประชุมกลุ่มย่อยอย่างไม่เป็นทางการ หรือการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการ

5. แผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

5.1 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เป็นแผนพัฒนาระยะยาว

5.2 แผนพัฒนาสามปี เป็นแผนพัฒนาแบบหมุนเวียน (Rolling Plan) ที่ต้องมีการทบทวนและจัดทำทุกปีซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

6. คณะกรรมการชุมชน หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือ และได้รับแต่งตั้งจากนายกเทศมนตรี เพื่อบริหารงานชุมชนย่อยในเขตเทศบาล ซึ่งประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการชุมชนและกรรมการชุมชน

7. เทศบาลเมืองหนองปรือ หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่ง ซึ่งมีหน้าที่บริหารแต่ละชุมชนในเขตตำบลหนองปรือ

8. ชุมชน หมายถึง คนจำนวนหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความพยายามทำอะไรร่วมกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ ซึ่งรวมทั้งมีการติดต่อสื่อสารกันด้วย ซึ่งการรวมตัวกันนั้น ต้องพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ กิจกรรม การมีส่วนร่วมของคนในกลุ่ม นั้น

9. การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง เป้าหมายที่ต้องการให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถแก้ปัญหาและพึ่งพาตนเองได้

10. ยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลเมืองหนองปรือ ประกอบด้วย 6 ด้าน หมายถึง

10.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

10.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสาธารณสุขและสวัสดิการสังคม

10.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาเศรษฐกิจ

10.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

10.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาการเมือง การบริหาร

10.6 ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น

11. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชน หมายถึง ให้คณะกรรมการชุมชนมีหน้าที่รวมทั้ง การช่วยเหลือเทศบาลเกี่ยวกับการดำเนินงานในการจัดการบริการสาธารณะในชุมชน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับองค์กร
3. แนวคิดการพัฒนาท้องถิ่น
4. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น
5. อำนาจหน้าที่ของเทศบาล
6. ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมถือเป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จของการดำเนินกิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ธุรกิจของพนักงานที่ประกอบไปด้วยกิจกรรมต่าง ๆ มากมายที่ต้องการการมีส่วนร่วมของพนักงานทั่วไป จึงจะส่งผลให้การบริหารจัดการงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจของพนักงานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ความหมายของการมีส่วนร่วม

เนตินา โปธิประสระ (2541) การมีส่วนร่วม หมายถึง การได้เข้าไปเกี่ยวข้องที่อาจเป็นการเข้าร่วมแบบทางตรง หรือทางอ้อมในการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งก็ได้

สายสุนีย์ ปวุฒินันท์ (2541, หน้า 41) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ปัจเจกบุคคลที่ดี กลุ่มคนหรือองค์กรประชาชนได้อาสาเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจการดำเนินโครงการ การแบ่งปันผลประโยชน์ และการประเมินผลโครงการพัฒนาด้วยความสมัครใจ โดยปราศจากข้อกำหนดที่มาจากบุคคลภายนอกและเป็นไปเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกในชุมชน รวมทั้งที่อำนาจอิสระในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาให้กับสมาชิกด้วยความพึงพอใจและผู้เข้ามามีส่วนร่วมมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการด้วย

ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

โกวิท พวงงาม (2545, หน้า 8) ได้สรุปถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชนในการพัฒนาควรมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากชาวบ้านยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหา ในท้องถิ่นของตน เป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อมไร้ประโยชน์ เพราะชาวบ้านจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานเหล่านั้น

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงาน เป็น ขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวบ้านรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการ นำเอาปัจจัย ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจน แต่ก็มีแรงงานของตนเองที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงาน จะทำให้ชาวบ้านสามารถคิดต้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนิน กิจกรรม อย่างใกล้ชิด

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวบ้านย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนั้น ได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันในโอกาสต่อไป จึงอาจจะประสบความสำเร็จยากลำบาก นอกจากนี้ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา และทบวงมหาวิทยาลัย (2545, หน้า 116) ยังได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการพัฒนา 5 ขั้น ดังนี้

4.1 ขั้นมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชนตลอดจน กำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความ ต้องการ

4.2 ขั้นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนด นโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจน กำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้

4.3 ขั้นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วม ในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วม บริหารงาน ประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

4.4 ขั้นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนาหรือยอมรับ ผลประโยชน์อันเกิดจาก การพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

4.5 ขั้นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้าร่วม ประเมินว่าการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

กรรมวิธีในการมีส่วนร่วมของประชาชน

โกวิท พวงงาม (2545, หน้า 11) กรรมวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถทำได้หลายวิธี ที่สำคัญมี ดังต่อไปนี้

1. การเข้าร่วมประชุมอภิปราย เป็นการเข้าร่วมอภิปรายหรือเนื้อหาสาระของ แผนงาน หรือ โครงการพัฒนา เพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชน
  2. การถกเถียง เป็นการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งตามวิถีทางประชาธิปไตย เพื่อให้ทราบถึงผลดี ผลเสียในกรณีต่าง ๆ โดยเฉพาะประชาชนในท้องถิ่นที่มีผลกระทบ ทั้งทางบวกและทางลบ ต่อความเป็นอยู่ของเขา
  3. การให้คำปรึกษาแนะนำ ประชาชนต้องร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการ บริหาร โครงการ เพื่อให้ความมั่นใจว่ามีเสียงของประชาชนที่ถูกละเลย เข้ามีส่วนร่วม รับรู้และร่วม ในการตัดสินใจและการวางแผนด้วย
  4. การสำรวจ เป็นวิธีการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ อย่างทั่วถึง
  5. การประสานงานร่วม เป็นกรรมวิธีที่ประชาชนเข้าร่วมตั้งแต่การคัดเลือก ตัวแทนของกลุ่มเข้าไปเป็นแกนนำในการจัดการหรือบริหาร
  6. การจัดทัศนศึกษา เป็นการให้ประชาชนได้เข้าร่วมตรวจสอบข้อเท็จจริง ณ จุดดำเนินการ ก่อนให้มีการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง
  7. การสัมภาษณ์หรือพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับผู้นำ รวมทั้งประชาชนที่ได้รับผลกระทบเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่น
  8. การไต่สวนสาธารณะ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่อนโยบาย กฎ ระเบียบในประเด็นต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อประชาชน โดยรวม
  9. การสาธิต เป็นการใช้เทคนิคการสื่อสารทุกรูปแบบเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึงและชัดเจนอันจะเป็นแรงจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วม
  10. การรายงานผล เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทบทวนและสะท้อน ผลการตัดสินใจต่อ โครงการอีกครั้งหนึ่ง หากมีการเปลี่ยนแปลงจะได้แก้ไขได้ทันเวลาที่
- ดังนั้น จึงสามารถสรุปความหมายของการมีส่วนร่วม คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมทำ กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งอาจเป็นการเข้าร่วมแบบทางตรง หรือทางอ้อมก็ได้ และยังเป็นวิธีการ ที่ผู้นำ สามารถนำมาปรับใช้ในการจูงใจและสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากร เป็นกลยุทธ์ที่จะช่วย

ให้มีแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้น การเข้าไปมีส่วนร่วมยังทำให้บุคลากรเกิดทัศนคติต่อการบริหารงานขององค์กรดีขึ้น ส่งผลให้บุคคลเกิดความพอใจในการทำงาน เกิดความผูกพันต่อหน่วยงานและภารกิจที่ตนเองมีส่วนร่วมมีแรงใจที่จะมุ่งสู่ความสำเร็จในชีวิตการทำงาน

จากแนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมที่มีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไข และร่วมรับผลประโยชน์ โดยมีทฤษฎีการมีส่วนร่วม คือ ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญคนในชาติ ทฤษฎีการสร้างความรู้สึกร่วมกัน ทฤษฎีการสร้างผู้นำ ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร

ผลการมีส่วนร่วม

ลิตจิต ชีรเวทิน (2543, หน้า 274-275) การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง

โดยการกระจายอำนาจจะก่อให้เกิดผล

1. ในทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดผลการใช้จ่ายเพื่อดำเนินกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ระมัดระวัง เพราะผลประโยชน์เกิดกับชุมชนตนเอง สมาชิกของชุมชนที่มีสิทธิหน้าที่และบทบาทในชุมชนจะเกิดความรู้สึกในการเป็นเจ้าของ ย่อมต้องช่วยกันดูแลและควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
2. ในทางการเมือง ที่เห็นชัดคือ ความรู้สึกว่าการปกครองตนเองมีผลลัพท์ประจักษ์เป็นตัวตน เป็นรูปธรรม คือ การเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาเพื่อประโยชน์ของชุมชนตนเอง การเข้ามามีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการจนสิ้นสุดโครงการ จะก่อให้เกิดความรู้สึกเชื่อมั่นในทางการเมืองในการปกครองตนเอง เป็นการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในลักษณะการมีส่วนร่วมมากขึ้น
3. ผลในทางสังคมจิตวิทยา ทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของท้องถิ่น มีสิทธิมีเสียง อำนาจที่จะจัดการกับโชคชะตาท้องถิ่น ได้ ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวผูกพันกับท้องถิ่น และสนใจในการพัฒนาท้องถิ่นของตน ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือ ข้อขัดแย้งเกิดความประนีประนอม ทำให้เกิดหลักเกณฑ์ในการจัดการเรื่องภายในชุมชน

จากแนวคิดผลการมีส่วนร่วม สรุปได้ว่า ผลการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนมีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ ร่วมบริหารจัดการ ประชาชนเป็นผู้กำหนดความสำเร็จและกำหนดโชคชะตาตนเอง

ระดับของการมีส่วนร่วมของชุมชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นคำที่มีความหมายกว้างและมีหลายระดับจากการมีส่วนร่วมน้อย ไปสู่การมีส่วนร่วมมาก นักวิชาการได้จัดระดับการมีส่วนร่วมไว้หลากหลาย แต่ในที่นี้ขอใช้แนวคิดระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เสนอ โดย International Association for

Public Participation (IAP 2) ซึ่งเป็นสถาบันฝึกอบรมการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีชื่อเสียงของสหรัฐอเมริกาซึ่ง IAP 2 ได้จัดระดับการมีส่วนร่วมไว้ 5 ระดับ ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน

1. การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับที่ต่ำที่สุด บทบาทของประชาชนมีน้อยมากเพียงแต่รับทราบว่าเกิดอะไรที่ไหน ดังนั้นรูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้อยู่ในลักษณะการให้ข้อมูลทางเดียวจากรัฐสู่ประชาชน เช่น การจัดทำสื่อเผยแพร่ การทำวารสาร การจัดทำป้าย การพหามสถานที่จริง การใช้สื่อวิทยุและโทรทัศน์ ถึงแม้การให้ข้อมูลจะอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมต่ำ แต่การให้ข้อมูลเป็นสิ่งที่จำเป็นมากต่อการมีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้น เพราะถ้าประชาชนไม่ทราบข้อมูลที่ครบถ้วน การตัดสินใจที่สมเหตุสมผลจึงไม่เกิดขึ้น

2. การมีส่วนร่วมในระดับหารือ (Consult) เป็นลักษณะการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริง ความรู้สึกและความคิดเห็นประกอบการตัดสินใจ ดังนั้นประชาชนมีบทบาทในฐานะการให้ข้อมูล การตัดสินใจเป็นของหน่วยงานภาครัฐ รูปแบบการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ เช่น การสำรวจความคิดเห็น การประชุมสาธารณะ

3. การมีส่วนร่วมในระดับการเข้ามามีส่วนร่วม (Involve) เป็นลักษณะการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทำงานตลอดกระบวนการตัดสินใจ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างรัฐกับประชาชนอย่างจริงจัง และมีจุดมุ่งหมายชัดเจน ข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาในทางเลือกต่าง ๆ รูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ เช่น การประชุม

เชิงปฏิบัติการระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนขั้นนี้ใกล้เคียงกับการมีส่วนร่วมในระดับการร่วมมือ เพียงแต่รูปแบบการมีส่วนร่วม แบบร่วมมือมีลักษณะเป็นกิจกรรมถาวรมากกว่าการมีส่วนร่วมในขั้นนี้

4. การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ (Collaboration) เป็นการให้บทบาทของประชาชนในระดับสูง โดยประชาชนและภาครัฐจะทำงานร่วมกันในกระบวนการของการตัดสินใจ ฉะนั้น ความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาในการตัดสินใจค่อนข้างสูง รูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ เช่น คณะกรรมการร่วมภาครัฐและภาคเอกชน และคณะที่ปรึกษาฝ่ายประชาชน

5. การมีส่วนร่วมในระดับให้อำนาจแก่ประชาชน (Empower) เป็นขั้นที่ให้บทบาทแก่ประชาชนในระดับที่สูงที่สุด เพราะให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ รัฐจะดำเนินการตามการตัดสินใจนั้น รูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ที่รู้จักกันดีคือ การลงประชามติ และการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งโดยกระบวนการประชามตินั้นอยู่ในขั้นนี้ เพราะทั้ง 2 กรณี เป็นการให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ และภาครัฐดำเนินการตามผลการตัดสินใจ ภาครัฐมีบทบาทในการจัดหาข้อมูลสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนและนำเสนอทางเลือกเพื่อให้ประชาชนตัดสินใจ ซึ่งประเด็นที่ทำให้ประชาชนตัดสินใจมักเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง ประโยชน์ของการตัดสินใจในขั้นนี้คือการสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน ความเข้าใจและความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน

การตัดสินใจว่าการเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับใดคงเป็นเรื่องของนโยบายของหน่วยงาน หรือผู้นำหน่วยงานต้องกำหนดให้ชัดเจนตั้งแต่ต้น และต้องแจ้งให้ประชาชนทราบก่อนการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม ประสบการณ์ที่ผ่านมาหลายครั้งในการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมภาครัฐอาจต้องการกำหนดระดับการมีส่วนร่วมไว้แค่การให้ข้อเท็จจริง/ ข้อมูล (Inform) และการปรึกษาหารือ (Consult) ในขณะที่ประชาชน หรือองค์กรพัฒนาเอกชนคาดหวังว่าการเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมหมายถึงมีอำนาจในการตัดสินใจ (Empower) ซึ่งถ้าไม่มีการสื่อสารสร้างความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการจัดและระดับการมีส่วนร่วมให้ชัดเจนตั้งแต่ต้น จะนำไปสู่ความขัดแย้งได้ การวางแผนโครงการมีส่วนร่วมโดยกำหนดระดับการมีส่วนร่วมที่ชัดเจนจึงมีความจำเป็น

แนวคิดของ Cohen & Uphoff (1981) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมเป็น 4 ประเภท คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึงการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มโครงการ โดยมีกรอบปัญหาและความต้องการ มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การกำหนดทางเลือกกว่าควรจะทำโครงการหรือกิจกรรมใดบ้าง และการตัดสินใจว่าจะทำโครงการหรือกิจกรรมใด และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจยังครอบคลุมไปถึงการตัดสินใจในระหว่างการดำเนินงานโครงการ

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในทรัพยากรต่าง ๆ ให้กับโครงการทั้งในด้านเงิน แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ และการมีส่วนร่วมในการบริหารและประสานงานโครงการต่าง ๆ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมประเภทนี้มีสองนัย คือ เป็นทั้งการร่วมรับประโยชน์และร่วมรับผลสืบเนื่องในทางลบจากโครงการพัฒนา ผลประโยชน์ที่ได้รับได้แก่

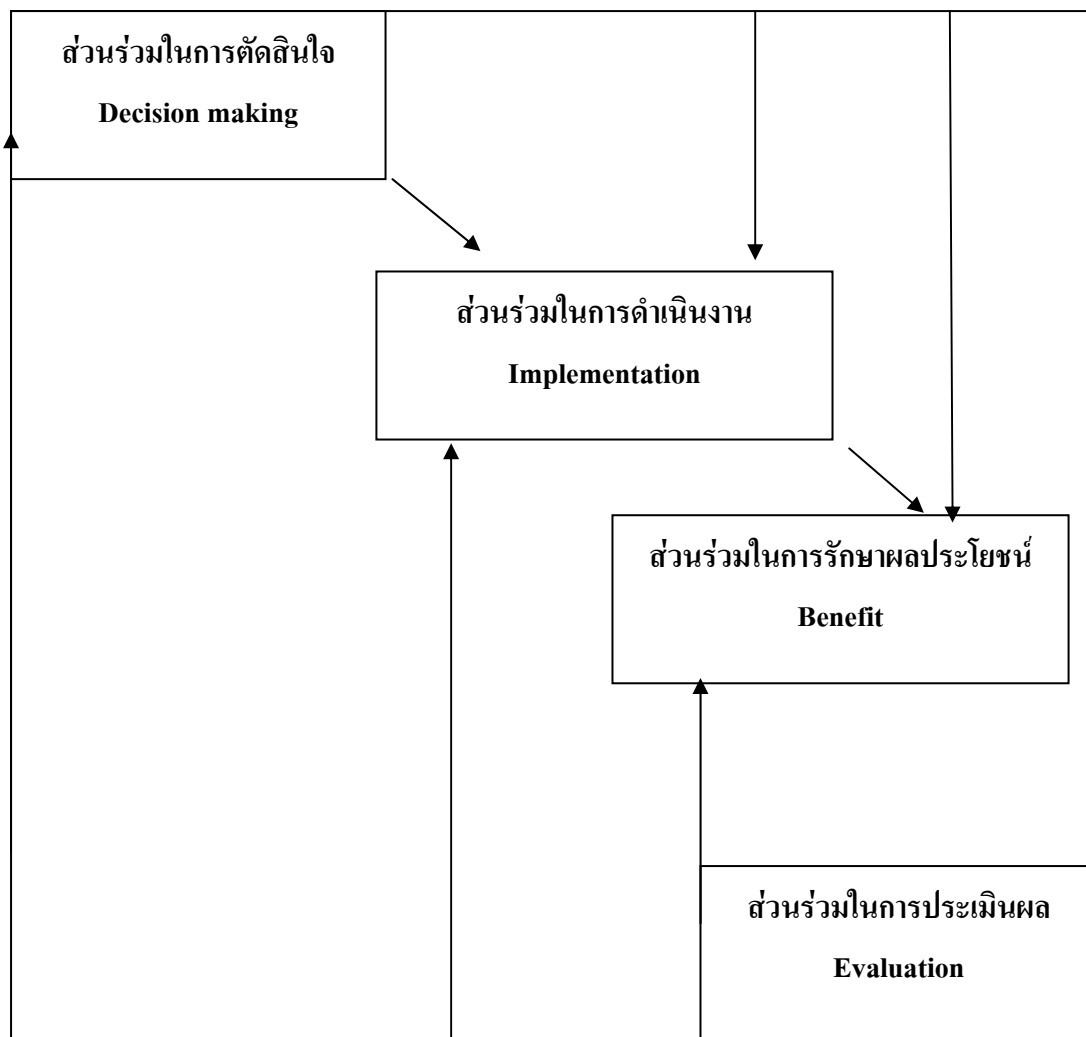
3.1 ผลประโยชน์ด้านวัตถุคือ การมีรายได้และทรัพย์สินเพิ่มขึ้นและมั่นคงมากขึ้น หรือการมีสาธารณูปโภคที่เพียงพอ มีประสิทธิภาพ หรือคุณภาพดี

3.2 ผลประโยชน์ด้านสังคม ได้แก่ การได้รับการศึกษาหรือมีการรู้หนังสือมากขึ้น รวมทั้งการให้บริการสังคมอื่น ๆ มากขึ้นและมีคุณภาพดีขึ้น

3.3 ผลประโยชน์ส่วนบุคคลได้แก่ การมีความนับถือตนเองมากขึ้น มีพลังอำนาจทางการเมืองมากขึ้น และมีความรู้สึกถึงความมีประสิทธิภาพของตนเอง

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินโครงการทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รูปแบบการมีส่วนร่วมประเมินอย่างเป็นทางการเช่น การประชุมเพื่อทบทวนและประเมินการดำเนินงานที่ผ่านมา การร่วมเป็นคณะกรรมการหรือคณะกรรมการในการประเมินผล หรือการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในการวิจัยประเมินผล สำหรับการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอย่างไม่เป็นทางการ เช่น การประชุมกลุ่มย่อยอย่างไม่เป็นทางการ หรือการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการ

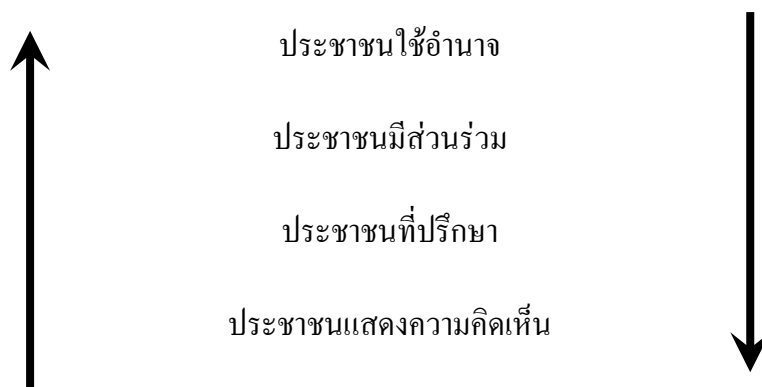

ภาพที่ 3 วงจรการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen และ Uphoff

การให้ประชาชนมีส่วนร่วมนั้นสามารถทำได้ในหลายระดับ ขึ้นอยู่กับรัฐบาลแต่ละยุคว่าจะให้ความสำคัญต่อประชาชนมากน้อยต่างกัน คือ

1. การให้ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจ หมายถึง ให้ประชาชนเข้าจัดการหรือดำเนินการเอง โดยไม่มีการติดต่อกับรัฐบาลก่อนซึ่งอาจมีการ ได้ตอบจากรัฐบาล ตัวอย่างเช่น การตั้งศาลเตี้ย การเดินขบวน การเข้ายึดสถานที่ของทางราชการเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรม เป็นต้น โดยในรูปที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับอำนาจของรัฐบาล ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อกัน กล่าวคือ ถ้าประชาชนมีส่วนร่วมมาก รัฐบาลก็จะมีอำนาจน้อยลงหรือในทางกลับกัน

ภาพที่ 4 การให้ประชาชนมีส่วนร่วม

2. ประชาชนและรัฐบาลร่วมกันแก้ปัญหา โดยมีอำนาจเท่าเทียมกัน ตัวอย่าง เช่น โครงการทำความสะอาดหมู่บ้าน การสร้างถนน และขุดบ่อน้ำในหมู่บ้าน เป็นต้น

3. ประชาชนเป็นที่ปรึกษา หมายถึง รัฐบาลขอความคิดเห็นจากประชาชน และตั้งใจที่จะกระทำการตามความเห็นนั้น แต่ก็ยังมีอำนาจที่จะไม่รับความคิดเห็นนั้นไปปฏิบัติ ตัวอย่างเช่น การตั้งคณะกรรมการเพื่อการประสานงานระหว่างประชาชนและส่วนราชการ การแต่งตั้งคณะที่ปรึกษา การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเฉพาะกลุ่ม เป็นต้น

4. ประชาชนแสดงความคิดเห็น รัฐบาลให้โอกาสประชาชนได้แสดงความคิดเห็นในบางเรื่อง แต่มักจะไม่นำความเห็นไปปฏิบัติและยังมีอำนาจที่จะไม่รับฟังความคิดเห็นนั้น ตัวอย่างเช่น การประชุมใหญ่ที่ให้โอกาสประชาชนทุกคนได้แสดงความคิดเห็น การขอความเห็นในกฎระเบียบที่กำลังจะนำออกมาใช้

5. ประชาชนรับทราบ เป็นการแถลงข่าวสารและ/หรือมติของรัฐบาลให้ประชาชนได้ทราบ ประชาชนอาจมีปฏิกิริยาโต้ตอบหรือไม่ก็ได้ เช่น การแถลงถึงโครงการต่าง ๆ ที่รัฐบาลได้มีมติให้ดำเนินการ การริเริ่มกฎหมายต่าง ๆ การเวนคืนที่ดิน เป็นอาทิ

6. รัฐบาลใช้อำนาจ กล่าวคือ รัฐบาลใช้อำนาจจัดการโดยไม่แจ้งให้ประชาชนทราบล่วงหน้า ตัวอย่างเช่น การสืบสวน จับกุมผู้กระทำผิดกรณีต่าง ๆ โดยไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้า เป็นต้น

จากการศึกษาลำดับขั้นของการให้ประชาชนมีส่วนร่วม นั้น พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมดำเนินการ และมีส่วนร่วมสนับสนุน ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมีหลายระดับขึ้นอยู่กับการให้ความสำคัญของรัฐบาลด้วย ซึ่งสามารถจัดลำดับการมีส่วนร่วม

ของประชาชนจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจ ประชาชนมีส่วนร่วม ประชาชนเป็นที่ปรึกษา ประชาชนแสดงความคิดเห็น ประชาชนรับทราบ และรัฐบาลใช้อำนาจ

วิธีการแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแบ่งได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความละเอียดของการแบ่งเป็นสำคัญ การแบ่งระดับขั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแบ่งได้จากระดับต่ำสุดไปหาระดับสูงสุดออกเป็น 7 ระดับ และจำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมในแต่ละระดับจะเป็นปฏิภาคกับระดับของการมีส่วนร่วม กล่าวคือ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำ จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมจะมาก และยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นเพียงใด จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมก็จะลดลงตามลำดับ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงตามลำดับจากต่ำสุดไปหาสูงสุด ได้แก่ (1) ระดับการให้ข้อมูล (2) ระดับการเปิดรับความคิดเห็นของประชาชน (3) ระดับการปรึกษาหารือ (4) ระดับการวางแผนร่วมกันจนถึงร่วมกันตัดสินใจ (5) ระดับการร่วมปฏิบัติ (6) ร่วมติดตามตรวจสอบ (7) ระดับการควบคุมโดยประชาชน

7. ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผนโครงการ แต่ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใด ๆ วิธีการให้ข้อมูลอาจกระทำได้หลายวิธี เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ

อย่างไรก็ดีเพื่อป้องกันมิให้รัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจดุลพินิจในการให้หรือไม่ให้ข้อมูลดังกล่าวแก่ประชาชน จึงควรมีข้อกำหนดให้รัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องกระทำและกระทำอย่างทั่วถึงด้วย ยกเว้นข้อมูลบางประเภท เช่น เรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ เป็นต้น

8. ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ ผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น และประเด็น ในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการริเริ่มโครงการต่าง ๆ และการบรรยายให้ประชาชนฟังเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ แล้วขอความคิดเห็นจากผู้ฟัง เป็นต้น

9. ระดับการปรึกษาหารือ เป็นระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สูงกว่าการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นการเจรจกันอย่างเป็นทางการระหว่างผู้วางแผนโครงการและประชาชน เพื่อประเมินความก้าวหน้าหรือระบุประเด็นหรือข้อสงสัยต่าง ๆ เช่น การจัดประชุม การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และการเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น

10. ระดับการวางแผนร่วมกัน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าการปรึกษาหารือ กล่าวคือ เป็นเรื่อง การมีส่วนร่วมที่ขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนเตรียมโครงการ

และผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินเหมาะสมที่จะใช้สำหรับการพิจารณาประเด็นที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การใช้อินนุญาโตตุลาการเพื่อแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้ง และการเจรจาเพื่อหาทาง ประนีประนอมกัน เป็นอาทิ

11. ระดับการร่วมปฏิบัติ เป็นระดับขั้นที่สูงถัดไปจากระดับการวางแผนร่วมกัน คือ เป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบโครงการกับประชาชนร่วมกันดำเนินโครงการเป็นขั้นการนำโครงการ ไปปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

12. ร่วมติดตามตรวจสอบ ประเมินผล เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่มีผู้เข้าร่วมน้อย แต่มี ประโยชน์ที่ผู้เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบสามารถคอยติดตามการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ ได้ รูปแบบของการติดตามตรวจสอบหรือประเมินผลอาจอยู่ในรูปแบบของการจัดตั้งคณะกรรมการ ติดตามประเมินผลที่มาจากหลายฝ่าย การสอบถามประชาชน โดยการทำการสำรวจเพื่อให้ ประชาชนประเมิน เป็นต้น

13. ระดับการควบคุมโดยประชาชน เป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมโดยประชาชน เพื่อแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด เช่น การลงประชามติ เป็นต้น ข้อสังเกตเกี่ยวกับการลงประชามติ 2 ประการ คือ ประการแรกการลงประชามติจะสะท้อนถึงความต้องการของ ประชาชนได้ดีเพียงใด อย่างน้อยขึ้นอยู่กับความชัดเจนของประเด็นที่จะลงประชามติและ การกระจายข่าวสารเกี่ยวกับข้อดีข้อเสียของประเด็นดังกล่าวให้ประชาชนเข้าใจอย่างสมบูรณ์และ ทัวถึงเพียงใด และประการที่สองในประเทศที่มีการพัฒนาทางการเมืองแล้ว ผลของการลง ประชามติจะมีผลบังคับให้รัฐบาลต้องปฏิบัติตาม แต่สำหรับกรณีของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญ ฉบับประชาชนซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบันผลของการลงประชามติเป็นเพียงข้อเสนอแนะสำหรับรัฐบาล เท่านั้น ไม่มีผลบังคับให้รัฐบาลต้องปฏิบัติตามแต่อย่างใด (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 214)

การจัดการการมีส่วนร่วม

UNDP (1999 อ้างถึงใน พิชาย รัตนคติก ฅ ภูเก็ต, 2552, หน้า 281-283) ได้กล่าวถึง การจัดการการมีส่วนร่วมว่ามีประเด็นที่ต้องพิจารณาสามเรื่องหลัก คือ

1. หลักการของการมีส่วนร่วม
2. วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วม
3. การกำกับติดตามและประเมินผลการมีส่วนร่วม

หลักการของการสร้างการมีส่วนร่วม

1. การให้ความสำคัญกับประชาชน ไม่ว่าโครงการจะมีเป้าประสงค์หรือเป้าหมายอย่างไร ผลประโยชน์ ความจำเป็น และความปรารถนาของประชาชนต้องได้รับการนำไปเป็นประเด็นหลักในการพิจารณาตัดสินใจและการปฏิบัติในโครงการ คำถามหลักในการจัดการการมีส่วนร่วมไม่ใช่ถามว่า “เป็นการสะดวกในการจัดการหรือไม่ที่จะให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม” แต่จะต้องยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางและต้องพิจารณาถึงผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับเป็นหลักกระหว่างการดำเนินงานตลอดทั้งโครงการ

2. การยอมรับความรู้และทักษะของประชาชน โดยมองความรู้และทักษะของประชาชนในฐานะที่มีศักยภาพในการสร้างผลเชิงบวกต่อโครงการ โครงการที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์จากความรู้และทักษะของประชาชนไม่เพียงแต่ทำให้โครงการไม่มีประสิทธิผล ยังเป็นการละทิ้งทรัพยากรที่ทรงคุณค่าไป การมีส่วนร่วมควรแสวงหาความเป็นไปได้ที่จัดกิจกรรมบนพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อหลีกเลี่ยงการพึ่งพาจากภายนอกและยังเป็นการช่วยพัฒนาศักยภาพของท้องถิ่น ซึ่งมีความสำคัญต่อความยั่งยืนของการพัฒนา การมีส่วนร่วมเป็นสิ่งที่ต้องทำในเรื่องการพัฒนาสมรรถภาพของประชาชนซึ่งจะบรรลุได้โดยการสร้างความเข้มแข็งให้กับความรู้และความเชี่ยวชาญที่ดำรงอยู่ของประชาชน

3. การเสริมสร้างอำนาจให้ผู้หญิง เพื่อปรับปรุงความไม่เท่าเทียมทางเพศโดยการให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมของผู้หญิงต้องเป็นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและสร้างการเปลี่ยนแปลงได้มิใช่เป็นการมีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นเอกลักษณ์ ขณะที่ในหลายพื้นที่อาจมีกำแพงหรือสิ่งกีดกันทางสังคมและวัฒนธรรมซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของผู้หญิง ผู้จัดการการมีส่วนร่วมต้องแสวงหาแนวทางในการเปลี่ยนแปลงและสร้างสถานการณ์ที่ทำให้ผู้หญิงสามารถแสดงความคิดเห็น และเสียงของผู้หญิงต้องได้รับการรับฟัง สิ่งนี้เป็นประเด็นที่มีความอ่อนไหวและสำคัญ แต่การพยายามให้ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเหมาะสมต้องเป็นแก่นอย่างหนึ่งของการมีส่วนร่วม

4. การสร้างบรรยากาศความมีอิสระ ควรให้ความเป็นอิสระแก่ประชาชนเท่าที่จะทำได้ ตามสภาพความเป็นจริงของโครงการ และหลีกเลี่ยงการควบคุมโดยเจ้าหน้าที่ อย่างไรก็ตามสภาพความเป็นอิสระของประชาชนอาจไม่เป็นจริงเสมอไปในบางสถานการณ์ แต่เจ้าหน้าที่ต้องพยายามลดการควบคุมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ขณะเดียวกันต้องสร้างศักยภาพแก่ประชาชนในท้องถิ่นให้มากที่สุด

5. การสนับสนุนการริเริ่มของประชาชน ผู้จัดการการมีส่วนร่วมควรสนับสนุนประชาชนให้ริเริ่มโครงการ ตัดสินใจและลงมือปฏิบัติอย่างกระตือรือร้น แทนที่จะทำให้พวกเขา

ตอบสนองอย่างเฉื่อยชาต่อการริเริ่มของผู้อื่น ยิ่งการริเริ่มของประชาชนได้รับการสนับสนุน ก็ยิ่งทำให้พวกเขามีความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการพัฒนามากขึ้น แต่ปัญหาหลักคือมีเจ้าหน้าที่บางส่วนซึ่งไม่ต้องการหรือไร้ความสามารถในการส่งเสริมความเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลลัพธ์ของโครงการแก่ประชาชนในท้องถิ่น

6. การอนุญาตให้บางสิ่งเป็นไปเองในทิศทางของโครงการ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนจะมีความหมายตรงเท่าที่มีความเป็นไปได้อย่างสมเหตุสมผล โครงการควรปล่อยให้มีการพัฒนาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสามารถของประชาชนในท้องถิ่น โดยให้ประชาชนแสดงบทบาทเพิ่มขึ้นและเริ่มต้นรับผิดชอบในบางเรื่อง โครงการที่มีส่วนร่วมอาจใช้เวลานาน แต่ถ้าหากเป็นการมีส่วนร่วมที่แท้จริงจะได้ผลลัพธ์ในเชิงบวกและมีความยั่งยืน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า หลักการของการสร้างการมีส่วนร่วม เป็นหลักการให้ความสำคัญกับประชาชน การยอมรับความรู้และทักษะของประชาชน การเสริมสร้างอำนาจให้แก่ผู้หญิง การสร้างบรรยากาศความมีอิสระ และการสนับสนุนการริเริ่มของประชาชน ตลอดจนการอนุญาตให้บางสิ่งเป็นไปเองในทิศทางของโครงการ

อนึ่ง สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา และทบวงมหาวิทยาลัย (2545, หน้า 118) ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 2 ประการ คือ

1. การจัดกระบวนการเรียนรู้ สามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1.1 จัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ของหมู่บ้านเพื่อทำความเข้าใจและเรียนรู้ร่วมกันในประเด็นต่าง ๆ

1.2 จัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือจัดทัศนศึกษาระหว่างกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ภายในชุมชนและระหว่างชุมชน

1.3 จัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะด้านต่าง ๆ

1.4 ลงมือปฏิบัติจริง

1.5 ถ่ายทอดประสบการณ์และสรุปบทเรียนที่จะนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการทำงานที่เหมาะสม

2. การพัฒนาผู้นำเครือข่าย เพื่อให้ผู้นำเกิดความมั่นใจในความรู้และความสามารถที่มี จะช่วยให้สามารถริเริ่มกิจกรรมการแก้ไขปัญหา หรือกิจกรรมการพัฒนาได้ ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธีดังนี้

2.1 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นำทั้งภายในและภายนอกชุมชน

2.2 สนับสนุนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง

2.3 แลกเปลี่ยนเรียนรู้และดำเนินงานร่วมกันของเครือข่ายอย่างต่อเนื่องจะทำให้เกิดกระบวนการจัดการและจัดองค์การร่วมกัน

UNDP (1999 อ้างถึงใน พิชาย รัตนคติก ฅ ภูเก็ต, 2552, หน้า 283-289) ได้กล่าวถึงวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมไว้ว่า วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมมี 5 ลักษณะ คือ 1) การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Analysis) 2) การรวบรวมข้อมูลข่าวสารระดับท้องถิ่นและวางแผน (Local Level Information Gathering and Planning) 3) เครื่องมือการวางแผนโครงการ (Project Planning Tools) 4) ความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Multi Stakeholder Collaboration) และ 5) การแทรกแซงเพื่อการเปลี่ยนแปลง (Intervention for Change)

1. การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Analysis)

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นการระบุกลุ่มหรือบุคคลที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับโครงการหรือนโยบาย กลุ่มเหล่านี้มีความสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการหรือนโยบาย กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประกอบด้วย เจ้าหน้าที่กระทรวงทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรและกลุ่มศาสนา พรรคการเมือง ชมรมผู้สูงอายุ สมาคมและมูลนิธิผู้พิการ กลุ่มคนยากจนขั้นแค้น กลุ่มเชื้อชาติ กลุ่มนายทุนเงินกู้ กลุ่มเจ้าที่ดินและกลุ่มไร่ที่ดิน สมาคมธุรกิจ สื่อมวลชน กลุ่มผู้หญิง กลุ่มเยาวชน เป็นต้น การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียช่วยให้เห็นภาพว่ามีกลุ่มใดบ้างที่ได้รับผลประโยชน์และผลกระทบในทางลบจากโครงการหรือนโยบาย กระบวนการนี้ช่วยให้ผู้วางแผนขยายมุมมองของผลกระทบที่กว้างไกลยิ่งขึ้น อาจมองเห็นถึงผลกระทบที่ไม่ได้ตั้งใจให้เกิดขึ้นด้วยก็เป็นได้ และเห็นถึงศักยภาพของความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรมบางอย่างและแนวโน้มความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ที่เข้าร่วมโครงการ

ตัวอย่างคำถามที่ใช้ในการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

1. ใครหรือกลุ่มใดคือกลุ่มเป้าหมายโดยตรงของโครงการหรือนโยบาย
2. ใครหรือกลุ่มใดที่เป็นผู้รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องกับโครงการหรือนโยบาย
3. ใครหรือกลุ่มใดที่อาจได้รับผลกระทบทางอ้อมจากโครงการหรือนโยบาย
4. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่มมีความคาดหวังอย่างไรต่อโครงการหรือนโยบาย
5. อะไรคือผลประโยชน์และผลกระทบทางลบของโครงการหรือนโยบายที่มีต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่ม
6. กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่มมีแนวโน้มสนับสนุนทรัพยากรใดบ้างแก่โครงการหรือนโยบายและทรัพยากรใดบ้างที่มีแนวโน้มไม่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

7. มีผลประโยชน์อื่นใดบ้างที่อาจทำให้กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขัดแย้งกับโครงการหรือนโยบายหรือเป็นพันธมิตรกับโครงการหรือนโยบาย

8. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่มมีทัศนะอย่างไรกับกลุ่มอื่น และทัศนะดังกล่าวส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มได้หรือไม่

9. มีกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มใดที่อาจถูกมองข้ามไปบ้าง

มิติสำคัญประเด็นหนึ่งในการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ มิติในเรื่องเพศ ผู้ชายและผู้หญิงมีประเภทและระดับความรู้ บทบาท เวลา ความตั้งใจในการมีส่วนร่วม และการเข้าถึงการตัดสินใจที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้วางแผนจะต้องนำมาพิจารณา เช่น ผู้หญิงโดยทั่วไปมีบทบาท 3 บทบาทหลัก คือ บทบาทในฐานะผู้ผลิต (Productive Role) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สร้างรายได้แก่ครอบครัว เช่นงานรับจ้าง การทำงานในไร่นา หรืองานค้าขาย เป็นต้น บทบาทในฐานะเป็นผู้ผลิตซ้ำ (Reproductive Role) ได้แก่ บรรดางานบ้านทั้งหลายทั้งปวง การจัดหาและทำอาหารให้สมาชิกในครอบครัว การดูแลและให้การศึกษาเด็ก การดูแลผู้ชรา เป็นต้น และบทบาทในฐานะผู้จัดการ (Management Role) เป็นผู้สนับสนุน จัดหาและจัดสรรทรัพยากรให้แก่ชุมชน เช่น การเป็นคณะกรรมการกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เป็นต้น การมีบทบาทที่แตกต่างระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงทำให้แต่ละเพศมีการมองปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกัน เช่น ผู้หญิงอาจต้องการแหล่งน้ำเพื่อใช้ในงานบ้านขณะที่ผู้ชายอาจต้องการถนน เป็นต้น

2. การรวบรวมข้อมูลข่าวสารระดับท้องถิ่นและวางแผน (Local Level Information Gathering and Planning)

เหตุผลที่ต้องมีการรวบรวมข้อมูลข่าวสารระดับท้องถิ่นเกิดจากความตระหนักในคุณค่าและความลึกซึ้งของความรู้ท้องถิ่น และความไม่พึงพอใจกับวิธีการสำรวจแบบดั้งเดิมซึ่งมีแนวโน้มละเลยมิติด้านคุณภาพของชีวิตประชาชน ความเชื่อมโยงระหว่างผลของกิจกรรมต่อระบบโดยรวมหรือต่อประชากรบางกลุ่ม ความต้องการในการใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลแบบใหม่ที่คำนึงถึงกลุ่มคนไร้เสียงหรือคนชายขอบ เช่น ผู้หญิง เด็ก ผู้พิการ และคนจน ซึ่งคนเหล่านี้ไม่ปรากฏต่อผู้ที่มาสำรวจหรือประเมิน

สำหรับวิธีการที่ทำให้กลุ่มไร้เสียงสามารถถ่ายทอดความคิดออกมาที่นิยมใช้กันมากคือ วิธีการประเมินชนบทแบบเร่งด่วน (Rapid Rural Appraisal-RRA) หรือการประเมินชนบทแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR)

1. วิธีการประเมินชนบทแบบเร่งด่วน (Rapid Rural Appraisal-RRA) และการประเมินชนบทแบบมีส่วนร่วม (Participatory Rural Appraisal-PRA) วิธีการประเมินชนบทแบบเร่งด่วนเป็นการศึกษาระบบหมู่บ้านอย่างเป็นระบบโดยทีมนักวิชาการจากสาขาวิชา โดย

การประเมินความต้องการของชุมชน การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ ขั้นตอนการปฏิบัติการในการบรรลุการแก้ปัญหา ความเป็นไปได้ในการส่งเสริมและกำกับติดตาม การพัฒนา จุดเด่นของข้อมูลข่าวสารที่ได้มาจากการใช้วิธีการนี้คือ การได้ข้อเท็จจริงที่มีความชัดเจนและรอบด้าน ในการปฏิบัติงานที่วิชาการจะเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสารจากชาวบ้าน ในทุกมิติที่เกี่ยวกับระบบของหมู่บ้านต่อคนภายนอก ผลลัพธ์ของวิธีการนี้ในระยะยาวคือ การนำข้อสรุปวิเคราะห์ไปใช้ในการวางแผน กำหนดโครงการ และการจัดพิมพ์เผยแพร่ต่อสาธารณะ

ต่อมาผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาได้ประยุกต์วิธีการ RRA เป็นวิธีการประเมินชนบทแบบมีส่วนร่วม (PRAs) นวัตกรรมของ PRSs เกิดจากการริเริ่มขององค์การพัฒนาเอกชน ขณะที่ปัจจุบันผู้ใช้ PRAs เป็นหลัก คือ หน่วยงานภาครัฐ และองค์การพัฒนาเอกชนบางส่วน PRAs ได้นำทรัพยากรหลักที่ถูกมองข้ามในอดีต คือ ความสามารถและความรู้ของประชาชนท้องถิ่น เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ต้องมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของโครงการ ทั้งการกำหนดโครงการ การวางแผนโครงการ การนำแผนโครงการไปปฏิบัติ และการประเมินผลโครงการ

ในการดำเนินงานผู้ส่งเสริมการพัฒนา (Facilitators) จะทำงานร่วมกับชาวบ้านในทุกขั้นตอนของโครงการอย่างใกล้ชิด พวกเขาทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกมากกว่าเป็นผู้สั่งการ เป็นผู้สร้างบรรยากาศให้กระบวนการทำงานดำเนินไปอย่างราบรื่น เป็นผู้กระตุ้นให้ชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็น เป็นผู้ร่วมคิดร่วมปรึกษาหารือ และร่วมดำเนินการ การกระทำในลักษณะดังกล่าวเป็นการพยายามสร้างสถาบันแห่งการมีส่วนร่วมที่ยั่งยืนในท้องถิ่น ซึ่งทำให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพัฒนาศักยภาพในการวางแผนการพัฒนาได้ด้วยตนเอง แทนที่จะให้บุคคลหรือหน่วยงานภายนอกมาเป็นผู้วางแผนให้

เทคนิคของ PRAs คือ การรวบรวมข้อมูลข่าวสารจากแหล่งทุติยภูมิ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) การสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวสารสำคัญ (Key Informants) การสร้างแผนที่และแบบจำลองหมู่บ้านแบบมีส่วนร่วม การใช้แผนภูมิของเวนน์ (Venn Diagram) การวิเคราะห์ช่วงเวลาและการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง การรื้อฟื้นประวัติศาสตร์ชุมชนจากการบอกเล่าเหตุการณ์สำคัญ ประเพณี และประวัติบุคคลสำคัญของชุมชน การใช้ปฏิทินฤดูกาล การวิเคราะห์การใช้เวลาในแต่ละวันของชาวบ้าน การวิเคราะห์กิจกรรมทางเศรษฐกิจของครัวเรือน การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การศึกษาเรื่องเล่าตำนานของหมู่บ้านและการใช้กรณีศึกษา การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มศึกษาและชาวบ้าน การวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ ที่ศึกษา และการนำเสนอในการประชุมหรือสัมมนาบริบทการพัฒนาที่มีการนำ PRAs ไปใช้ เช่น ระบบนิเวศ การเกษตร ป่าไม้ ประมง การจัดการอนุรักษ์สัตว์ป่า การจัดการชลประทาน การพัฒนาด้านสุขภาพ

และโภชนาการ การวิจัยระบบไรรณา การพัฒนาบุคลากร การตลาด การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ และการประเมินองค์การ เป็นต้น และมีองค์การหลายองค์การที่ประยุกต์ PRAs ไปใช้ เช่น ธนาคารโลกใช้วิธีการนี้สำหรับการวางแผนโครงการและแผนงาน รวมทั้งการกำหนดนโยบายที่เรียกว่า การประเมินความยากจนแบบมีส่วนร่วมและการประเมินผู้ได้รับผลประโยชน์

2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR)

การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมอยู่ภายใต้ร่มของระเบียบวิธีที่หลากหลาย PAR ได้รับการพัฒนาสำหรับการวิจัยในห้าสาขาหลัก คือ ก) การวิจัยปฏิบัติการในองค์การ ข) การวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ค) การวิจัยปฏิบัติการในโรงเรียน ง) การวิจัยแบบมีส่วนร่วมของชาวนาและการพัฒนาเทคโนโลยี และ จ) การประเมินผลแบบมีส่วนร่วม

หลักการพื้นฐานของ PAR คือ การสร้างคุณค่าร่วมระหว่างผู้วิจัยที่มาจากภายนอกกับนักวิจัยที่เป็นชาวบ้าน คุณค่าร่วมที่เป็นหลักการพื้นฐานของ PAR คือ คุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นและพันธะต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมแบบสันติวิธี การที่ชุมชนร่วมเป็นเจ้าของงานวิจัย พันธะในการปฏิบัติของผู้วิจัยในฐานะที่เป็นหุ้นส่วนของชุมชนที่อยู่บนพื้นฐานของการเรียนรู้ร่วมกัน การให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวิจัย การพยายามในการนำกลุ่มอื่นในชุมชนที่ยังไม่ได้เข้าร่วมโครงการวิจัยในระยะแรกเข้ามามีส่วนร่วมด้วย การเลือกระเบียบวิธีวิจัยที่อยู่บนพื้นฐานของความเหมาะสมกับสถานการณ์ และการถ่ายทอดวิธีการวิจัยไปยังประชาชนท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการเพื่อทำให้พวกเขาสามารถดำเนินการวิจัยได้อย่างต่อเนื่องและเป็นอิสระจากนักวิจัย และการที่ผลลัพธ์ของการวิจัยเป็นประโยชน์กับชุมชน สำหรับความเป็นเจ้าของผลการวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัยเป็นสิ่งที่นักวิจัยควรจะเจรจากับผู้เข้าร่วมวิจัยที่เป็นชาวบ้าน ตั้งแต่การเริ่มต้นทำโครงการอย่างเปิดเผย

3. การกำหนดเครื่องมือวางแผนโครงการ (Project Planning Tools)

เครื่องมือการวางแผนโครงการที่มีการนำมาใช้ในกระบวนการมีส่วนร่วมที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ZOPP ซึ่งมาจากภาษาเยอรมัน Ziel Orientierte Projekt Planung หรือ Goal-Oriented Project Planning ซึ่งหมายถึง การวางแผนโครงการ โดยยึดเป้าประสงค์ เครื่องมือนี้ได้รับการพัฒนาโดยองค์การความร่วมมือทางวิชาการเยอรมัน

3.1 การวิเคราะห์ผู้มีส่วนร่วม ในขั้นนี้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับการระบุและจำแนกว่าเป็นสถาบันหรือกลุ่มผลประโยชน์ เป็นผู้มีส่วนร่วมหรือผู้ที่ไม่มีส่วนร่วม และมีการวิเคราะห์ผลประโยชน์ แรงจูงใจ ทศนคติและนับต่อการวางแผนโครงการ เพื่อกำหนดว่าปัญหาและความต้องการของกลุ่มใดควรได้รับการนำเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาวางแผนโครงการ

3.2 การวิเคราะห์ปัญหาเพื่อระบุปัญหาและจัดลำดับความสำคัญ ว่าปัญหาใด เป็นปัญหาหลัก ปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุจากอะไร และมีผลกระทบอย่างไรบ้าง

3.3 การวิเคราะห์วัตถุประสงค์ เป็นการแปลงสภาพประโยคปัญหาให้เป็นเป้าประสงค์ ที่สามารถบรรลุได้ ซึ่งทำได้โดยการเขียนประโยคใหม่ในรูปของผลลัพธ์

3.4 การวิเคราะห์ทางเลือก ระบุวัตถุประสงค์และการประเมินทางเลือกโดยคำนึงถึง ทรัพยากรความเป็นไปได้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ ความเป็นไปได้ทางการเมือง การวิเคราะห์ ความคุ้มค่า ความเสี่ยงทางสังคม ขอบเขตระยะเวลา และความยั่งยืนรวมทั้งปัจจัยอื่นที่กลุ่ม นำเสนอขึ้นมา จากนั้นเตรียมประเด็นเหล่านี้นำเสนอ

ต่อมาความร่วมมือทางวิชาการเยอรมันได้พัฒนาเครื่องมือ การจัดการวงจรโครงการ (Project Cycle Management-PCM) ขึ้นมาซึ่งมีรากฐานจาก ZOPP วิธีการนี้ทำให้ ZOPP เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการซึ่งใช้ร่วมกับเครื่องมืออื่น เช่น PRA เพื่อผนวกความคิดและ ทางเลือกให้กว้างขึ้น PCM เป็นผลมาจากความตระหนักว่าชุมชนหรือสังคมมีกลุ่มบุคคลที่ หลากหลายและบางกลุ่มอาจไม่ได้เข้าร่วมในการประชุมใน ZOPP และ PCM มีความพยายาม ในการสร้างจากความสามารถที่ดำรงอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น

4. การสร้างความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Multi Stakeholder Collaboration)

ในปัจจุบันองค์การทั้งภาครัฐและเอกชนมีความตระหนักเพิ่มขึ้นว่า การตัดสินใจเชิง นโยบายที่มีนัยสำคัญหรือสร้างผลกระทบต่อทางสังคมในวงกว้าง มีมิติที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับหลากหลาย มิติ และมีความซับซ้อนสูง ภายใต้บริบทเช่นนี้ความจำเป็นที่จะได้ตัวแทนจากกลุ่ม ที่หลากหลายทั้ง จากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนก็มีมากขึ้นเพื่อทำให้การวิเคราะห์ปัญหาที่มีความรอบด้าน และได้ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับประเภทและสาเหตุของปัญหา รวมทั้งมี ความครอบคลุมในทุกมิติ

การจัดเวทีเพื่อให้กลุ่มต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมทำได้หลายวิธี เช่น การประชุม โต๊ะกลม หรือการจัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติหรือท้องถิ่น เป็นต้น ในบางประเทศ เช่น คานาดา รัฐบาล ต้องการผลักดันให้แนวความคิดการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนแปลงไปเป็นนโยบายและแผนงาน จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการโต๊ะกลมที่อยู่ภายใต้การดูแลของนายกรัฐมนตรี โดยตรงขึ้นมาชุดหนึ่ง สมาชิกของคณะกรรมการ โต๊ะกลมประกอบด้วยอัตราส่วนของชายและหญิงที่สมดุล เป็นตัวแทน ของกลุ่มที่หลากหลายจากทุกระดับทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์การพัฒนาเอกชน คณะกรรมการ ชุดนี้มีหน้าที่ในการเผยแพร่กรอบแนวคิดการพัฒนาแบบยั่งยืน ช่วยในการจัดลำดับความสำคัญของ ปัญหา สร้างความเป็นเอกฉันท์ในการนิยามปัญหาและแนวทางการปฏิบัติในการแก้ปัญหา ให้คำปรึกษานายกรัฐมนตรีถึงวิธีการบูรณาการการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนเพื่อเป็นแนวทาง

การวางแผนแก่รัฐบาลท้องถิ่น และสร้างตัวแบบสำหรับการพัฒนาเพื่อให้ชุมชนต่าง ๆ ได้ศึกษาและใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ คณะกรรมการโตะกมลยังสามารถให้ทุนการวิจัย จัดประชุมสัมมนา จัดประชาพิจารณ์และมีโครงสร้างการบริหารและการจัดกิจกรรมที่ยืดหยุ่น คณะกรรมการชุดนี้ได้รับการยอมรับอย่างสูงซึ่งไม่ได้รับความเชี่ยวชาญหรืออำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ แต่มาจากที่คณะกรรมการตอบสนองความต้องการที่จำเป็น ความกังวล และปัญหาของกลุ่มต่าง ๆ อย่างจริงจังและทุ่มเท

5. การแทรกแซงเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง (Intervention for Change)

ในทศวรรษ 1980 แรงกดดันจากสังคมที่ต้องการให้องค์การทั้งภาครัฐและเอกชนมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาที่สูง โดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกา องค์การภาคเอกชนมีความพยายามที่จะเพิ่มผลผลิตภาพและเน้นที่ลูกค้า และองค์การภาครัฐก็ตกอยู่ภายใต้แรงกดดันให้ร่วมมือและตอบสนองต่อบริบทของท้องถิ่นมากขึ้น แนวทางการพัฒนาองค์การแบบใหม่ได้เกิดขึ้น เป็นแนวทางที่ให้ความสำคัญกับความร่วมมือกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อองค์การและความเป็นประชาธิปไตยในองค์การมากขึ้น แนวทางนี้มีความเชื่อว่าประชาชนหรือบุคลากรครอบครองข้อมูลข่าวสารและความรู้ที่ทรงคุณค่าซึ่งในอดีตสิ่งเหล่านี้ไม่ได้รับความสนใจจากฝ่ายบริหารขององค์การ และวิถีทางที่จะทำให้บุคลากรมีความผูกพันต่อองค์การคือ การให้พวกเขามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีวิธีการหลายวิธีที่ใช้เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงพัฒนาองค์การ เช่น การสร้างพื้นที่เปิด (Open Space) และการใช้เทคโนโลยีการมีส่วนร่วม (Technology of Participation-ToP) สำหรับในที่นี้จะนำเสนอการใช้เทคโนโลยีการมีส่วนร่วมโดยละเอียดเพราะเป็นวิธีการที่ได้รับการยอมรับและนำไปประยุกต์ใช้ปฏิบัติโดยองค์การระดับโลกหลายองค์การเพื่อพัฒนาองค์การและเพื่อการพัฒนาชุมชน

เทคโนโลยีการมีส่วนร่วม (ToP) ได้รับการพัฒนาโดยสถาบันกิจกรรมวัฒนธรรม (Institute of Cultural Affairs-ICA) ซึ่งเป็นองค์การพัฒนาเอกชนในประเทศสหรัฐอเมริกา ToP ถูกใช้เป็นครั้งแรกในการฟื้นฟูชุมชนแออัดในชิคาโก และหลักจกนั้นก็ได้รับการนำไปประยุกต์ใช้ทั่วโลก ICA พัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่องหลายประการ เช่น การสร้างความเป็นเอกฉันท์โดยการทำงานเป็นทีมเพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นเจ้าของชุมชนและความรับผิดชอบร่วมกันกับประชาชน ยิ่งกว่านั้น ICA ยังใช้การวิจัยในการสร้างชุดของเครื่องมือในการแก้ปัญหาสำหรับภาคเอกชนและสถาบันสาธารณะ เครื่องมือเหล่านี้เรียกว่า ประสิทธิภาพของภาวะผู้นำและยุทธศาสตร์ใหม่ (Leadership Effectiveness And New Strategies-LENS) เครื่องมือนี้ช่วยสร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการตัดสินใจและวางแผน ทำให้บุคลากรมีแรงจูงใจและมีความผูกพันกับองค์การและเป้าประสงค์ขององค์การผลลัพธ์อื่นของ ToP ที่เกี่ยวกับโครงการพัฒนาทรัพยากร

มนุษย์คือ “แผนงานประชุมเนื่อง” ซึ่งใช้เวลาหนึ่งวันให้ประชาชนในท้องถิ่นเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความหวังเกี่ยวกับชุมชน และความท้าทายที่พวกเขาเผชิญหน้าและสร้างข้อเสนอสำหรับการปฏิบัติ

ICA ยังได้พัฒนาเทคโนโลยีที่เน้นการตัดสินใจที่สร้างจากความรู้และความคิดที่ดำรงอยู่ในกลุ่ม โดยมีหลักการพื้นฐานว่า 1) การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการ เป็นการบูรณาการและเป็นระบบโดยองค์รวม 2) การมีส่วนร่วมเป็นการวิวัฒนาการ มีความยืดหยุ่นและมีพลวัต 3) การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับทักษะที่สามารถเรียนรู้ได้ และ 4) การมีส่วนร่วมต้องการพันธสัญญาในการมีจิตใจที่เปิดเผยและกว้างขวางจากสมาชิกทุกคนที่เกี่ยวข้อง

วิธีการพื้นฐานของ ToP ประกอบด้วย

1. การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ (Workshop Method) เป็นวิธีการที่ใช้เพื่อกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ในระยะเวลาอันสั้น โดยการทำให้ผู้เข้าร่วมทีมมีความรู้สึกในการรับผิดชอบร่วมกัน กระตุ้นความคิดเชิงบูรณาการระหว่างความคิดแบบเหตุผลกับความคิดที่ใช้จินตนาการ และสร้างข้อสรุปที่เป็นเอกฉันท์

2. การสนทนากลุ่ม (Focused Conversation Method) เป็นวิธีการที่ส่งเสริมการสนทนาอย่างมีความหมายและเป็นการขยายมุมมองของผู้เข้าร่วม ส่งผลให้เกิดความกระจ่างทางความคิด และได้ข้อสรุปที่ชัดเจน ทั้งยังเป็นการทำให้สมาชิกกลุ่มทั้งหมดมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น

3. การวางแผนเชิงปฏิบัติ (Action Planning Method) เป็นการสร้างความชัดเจนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย มีการกำหนดวิธีการปฏิบัติที่สำคัญ และเป็นการสร้างปฏิทินของการปฏิบัติและผู้รับผิดชอบ

4. การวางแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Planning Method) มีการกำหนดวิสัยทัศน์ในเชิงปฏิบัติ ซึ่งทำให้ภาพที่พึงปรารถนาในอนาคต มีการระบุเงื่อนไขที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการประสบความสำเร็จของวิสัยทัศน์ มีการกำหนดทิศทางยุทธศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาและให้บรรลุวิสัยทัศน์ และมีการกำหนดการปฏิบัติที่สำคัญตามแนวทางยุทธศาสตร์

วิธีการเหล่านี้อาจใช้ร่วมกันหรือใช้แยกเพื่อช่วยให้ชุมชนและองค์การดำเนินงานให้บรรลุเป้าประสงค์ วิธีการเหล่านี้มีการใช้กันแพร่หลายในการวางแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาผู้นำ การสร้างทีม การพัฒนาเปลี่ยนแปลงองค์การ นอกจากนี้มีมิติที่สำคัญอีกประการของ ToP คือ บทบาทของวิทยากรกระบวนการที่ต้องกระตุ้นให้ผู้มีส่วนร่วมกลายเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการใช้หลักการการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างท้องถิ่นกับประชาชนในพื้นที่ โดยการยึดถือความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานหรือบุคคล เน้นการทำงานเป็นทีมโดยให้ประชาชนได้

ลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้สามารถรวมกลุ่มกันทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การกำกับติดตามและประเมินผลการมีส่วนร่วม

UNDP (1999 อ้างถึงใน พิชาয় รัตนคิลก ณ ภูเก็ต, 2552, หน้า 289-290) ได้กล่าวถึง การกำกับติดตามและประเมินผลการมีส่วนร่วม ไว้ว่า กำกับติดตามและประเมินผลแบบมี ส่วนร่วมมีความจำเป็นที่ต้องทำสิ่งที่ “มากกว่า” ตัวแบบการประเมินผลโครงการทั่วไป โดยต้องสร้างวิธีการที่ผนวกมิติเชิงปริมาณและคุณภาพของการมีส่วนร่วมอย่างมีบูรณาการ การประเมินผลแบบภาพนิ่งในช่วงเวลาหนึ่ง (Snap-Shot) หรือการประเมินผลแบบดั้งเดิม ไม่เหมาะสมในการนำมาใช้ในการประเมินผลแบบมีส่วนร่วมเพราะเป็นการประเมินผลที่เน้น ในเรื่องประสิทธิภาพและผลผลิตที่เห็นได้อย่างชัดเจนและวัดได้ในเชิงวัตถุของโครงการ ทั้งยัง ถูกสร้างภายใต้อคติที่ชื่นชมผลลัพธ์เชิงปริมาณ ละเลยผลสืบเนื่องที่ยังอาจมองไม่เห็นชัดเจน ระหว่างการประเมินหรือไม่สามารถวัดได้ในเชิงปริมาณมีความจำกัด หนึ่งไม่สามารถประเมิน ผลลัพธ์ของ โครงการที่ไม่มีลักษณะเชิงปริมาณ แนวคิดและการปฏิบัติในการประเมินก็มีการใช้ ประสบการณ์ของประชาชนท้องถิ่นเพียงเล็กน้อย และท้ายที่สุดคือมีแนวโน้มใช้เวลาใน การประเมินผลมากซึ่งทำให้มีผลกระทบต่อเวลาในการทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน โครงการ ทางเลือกใหม่ในการประเมินผลคือการเน้นผลลัพธ์ในเชิงปริมาณให้น้อยลงและเพิ่มการประเมิน กระบวนการในเชิงคุณภาพมากขึ้น ดังนั้นการกำกับติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วมจึง เกี่ยวข้องกับผลลัพธ์ที่สามารถวัดได้ในเชิงกายภาพและกระบวนการเชิงคุณภาพที่ต้องมีการอธิบาย และตีความเพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การประเมินเชิงคุณภาพ ทำให้ผู้ประเมินสามารถ “ข้ามพินเกมของตัวเลข” โดยระบุคุณลักษณะหลักของปรากฏการณ์ ที่ฉายภาพให้เห็นกระบวนการมีส่วนร่วมและอธิบายและตีความกิจกรรมและการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ

คำถามในแบบประเมินแบบมีส่วนร่วมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการดำเนินงาน ผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นจาก โครงการหรือนโยบายทั้งในด้านระยะเวลาและขอบเขต สำหรับลักษณะของตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินต้องเที่ยงตรง (Valid) ในเนื้อหาของการประเมิน เกี่ยวข้องสัมพันธ์ (Relevant) กับสิ่งที่ประเมิน มีความเฉพาะเจาะจง ทันเวลา น่าเชื่อถือ มีความไว และประหยัด

ตัวอย่างตัวชี้วัดในการประเมินเชิงปริมาณ เช่น

1. การปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิผลของการให้บริการ
2. จำนวนกิจกรรมที่ดำเนินการได้ตามเป้าหมาย
3. สัดส่วนของผู้เข้าร่วมประชุม เช่น ผู้หญิง ผู้ไร้ที่ทำงาน

4. จำนวนของผู้ได้รับประโยชน์โดยตรง
5. จำนวนของผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรง
6. จำนวนของผู้นำชุมชนที่ดำรงตำแหน่งในโครงการ
7. จำนวนของผู้เข้าร่วมในแต่ละขั้นตอนของโครงการ
สำหรับตัวชี้วัดในเชิงคุณภาพ เช่น
  1. การเติบโตขององค์กรในแต่ละชุมชน
  2. การขยายตัวของความสามัคคีและการสนับสนุนซึ่งกันและกัน
  3. ความรู้เกี่ยวกับสถานะทางการเงินของโครงการ
  4. ความตระหนักต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในแต่ละขั้นตอนของโครงการ
  5. ตัวแทนหน่วยงานอื่นของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
  6. การที่ประชาชนมีความประสงค์แสดงบทบาทการนำ
  7. การมีการขยายเครือข่าย
  8. การที่ประชาชนในท้องถิ่นเริ่มมีการพูดว่า “ประชาชนควรเข้าไปมีส่วนร่วม

ในการกำหนดนโยบายและสร้างอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักการเมืองท้องถิ่น”

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับองค์กร

ความหมายของทฤษฎีองค์กร Daft (ทองใบ สูดขารี, 2545, หน้า 1) กล่าวว่า ทฤษฎีองค์กร หมายถึง วิธีการที่จะหาความเข้าใจและวิเคราะห์องค์กรให้ถูกต้องและลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยอาศัยพื้นฐานสำคัญเกี่ยวกับรูปแบบและกฎเกณฑ์ในการออกแบบองค์กร และพฤติกรรมองค์กร

สมิหรา จิตตลดากร (2546, หน้า 26) สรุปว่า ทฤษฎีองค์กรเป็นการพิจารณาถึงรูปแบบและระเบียบกฎเกณฑ์ซึ่งใช้อธิบายความสัมพันธ์ ในลักษณะต่าง ๆ กันของตัวแปรในองค์กร และทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์ของตัวแปรในองค์กร ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจปรากฏการณ์ขององค์กร ช่วยให้สามารถ วิเคราะห์ปัญหาขององค์กร และสามารถเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาขององค์กรได้

สรุปได้ว่า ทฤษฎีองค์กร หมายถึง ระเบียบ กฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ ขององค์กรที่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และการเชื่อมโยงกับสภาวะแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อองค์กร เพื่อให้้องค์การนำไปสู่การจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพและดำเนินงานได้บรรลุตามเป้าหมาย ทฤษฎีการจัดการองค์กรขนาดใหญ่้องค์การถูกสร้างขึ้นมาจากบุคคลพยายามบรรลุถึงเป้าหมาย องค์กรจะเป็นกลไกของความสำเร็จในด้านการเป็นปัจจัยการผลิตเหมือนกับแรงงาน ที่ดิน และทุนองค์กรให้ความสามารถกับบุคคลในการบรรลุถึงสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งเป้าหมายส่วนบุคคล

ที่จะบรรลุความสำเร็จนั้น และในทางกลับกันบุคคลถูกคาดหวังให้มีส่วนช่วยบางอย่าง ต่อองค์การ เวลา ความสามารถ ความพยายามและเงินทุนเป็นการให้ประโยชน์บางอย่าง ที่บุคคลถูกคาดหวัง จากองค์การ

แนวคิดการพัฒนาท้องถิ่น

ปัจจุบันสังคมไทยได้มีการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นอย่างทั่วถึงครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาค โดยมีรูปแบบขององค์กรท้องถิ่นที่แตกต่างกันออกไป อาทิ องค์กรท้องถิ่นที่มีความเก่าแก่ยาวนานมากที่สุดอย่างเทศบาล ถัดมาคือองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) และองค์กรท้องถิ่นที่เกิดขึ้นหลังสุดคือองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) รวมทั้งการปกครองพิเศษอีก 2 รูปแบบคือ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา

ความสำเร็จในการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นจึงฝากไว้กับผู้นำองค์กรท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้นำที่มาจาก การเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ กระบวนทัศน์ (Paradigm) หรือแนวความคิดอย่างเป็นระบบในการพัฒนาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้นำองค์กรท้องถิ่นในการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีประโยชน์สุขของประชาชนเป็นเป้าหมายสำคัญ

จากการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการผสมผสานกับประสบการณ์ของผู้เขียนที่ได้มีโอกาสคลุกคลีกับองค์กรท้องถิ่นในฐานะวิทยากรและสื่อสารมวลชนที่ทำงานด้านท้องถิ่นมาอย่างยาวนานพอจะสังเคราะห์ออกมาเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนาท้องถิ่นดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) การพัฒนาที่ประสบความสำเร็จนั้นต้องเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน หมายถึงเป็นการพัฒนาที่ทำให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมและสังคมที่ดีงาม เข้มแข็งพอที่จะช่วยเหลือผู้อื่นและเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ

2. ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) การพัฒนาที่ดีนั้นไม่จำเป็นต้องติดยึดอยู่กับตำราหรือทฤษฎีการพัฒนาแบบตะวันตกที่อาจไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมไทย ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นจึงเป็นแนวทางที่นักบริหารการพัฒนาพึงให้ความสำคัญ เป็นความจำเป็นที่ผู้นำองค์กรท้องถิ่นต้องรู้เท่าทัน มองเห็นโลกทั้งใบ แต่ต้องเข้าใจท้องถิ่นของตนเองอย่างแท้จริง เพื่อออกแบบการพัฒนาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพ “ภูมิสังคม” ของท้องถิ่นนั้น ๆ “Think Globally, but Act Locally” (Peter Drucker)

3. ความเสมอภาค (Equity) เป็นหัวใจสำคัญของสังคมประชาธิปไตยที่ให้ความเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน กระบวนทัศน์ในการพัฒนาก็เช่นเดียวกัน ประชาชนทุกคนต้องมีความเท่าเทียมกันในการได้รับโอกาสจากการพัฒนา นโยบายสาธารณะและ

โครงการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ขององค์กรท้องถิ่นจึงต้องอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาค ไม่ใช่กำหนดมาจากพรรคพวก, หัวคะแนนหรือฐานคะแนนเสียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเศรษฐกิจนั้นก็ต้องคำนึงถึงโครงสร้างของการกระจายรายได้ควบคู่ไปกับความเจริญเติบโตด้วย

4. การกระจายอำนาจ (Empowerment) สังคมโลกปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการกระจายอำนาจทั้งในระดับโลก ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ด้วยความเป็นโลกแห่งการสื่อสารไร้พรมแดน การกระจายอำนาจจึงเป็นแนวคิดสำคัญสำหรับการพัฒนาทุกระดับ ภายใต้หลักการที่ว่าไม่มีผู้ปกครองใดที่เข้าใจ ใกล้ชิด และเข้าถึงประชาชนและการแก้ปัญหาได้ดีเท่ากับผู้ที่ปกครองที่มาจากประชาชนด้วยตัวเอง การบริหารการพัฒนายุคใหม่จึงต้องเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน (Participation) เพื่อให้การพัฒนาและการแก้ปัญหาสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง และวิธีการพัฒนานั้นต้องเป็นแบบจากล่างขึ้นบน (Bottom Up) ไม่ใช่แบบบนลงล่าง (Top Down Management) เหมือนอย่างในอดีต

5. ความคุ้มค่า (Productivity) หมายถึงการพัฒนาต่าง ๆ นั้นมีความคุ้มค่าหรือไม่เมื่อเปรียบเทียบกับทรัพยากรที่ใช้ไปกับผลที่ได้รับกลับมา ในภาคเอกชนนั้นมักจะเน้นการบริหารที่มีประสิทธิภาพ (Efficiency) คือทำถูกวิธี (Do Thing Right) เพื่อให้ต้นทุนต่ำสุด ได้กำไรสูงสุด แต่ในภาครัฐหรือองค์กรท้องถิ่นที่มีประโยชน์สาธารณะ (Public Benefit) เป็นเป้าหมายนั้นควรเน้นการบริหารที่มีประสิทธิผล (Effective) คือทำถูกเรื่อง (Do Right Thing) โดยมุ่งที่ประโยชน์สุขของประชาชนเป็นหลัก โครงการพัฒนาบางอย่างอาจไม่คุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจ แต่ถ้ามีความคุ้มค่าในเชิงสังคม, วัฒนธรรม, การศึกษา หรือคุณภาพชีวิตของประชาชนก็อาจดำเนินการได้ในเชิงสังคม, วัฒนธรรม, การศึกษา หรือคุณภาพชีวิตของประชาชนก็อาจดำเนินการได้

กระบวนการพัฒนาเหล่านี้ ต้องอยู่ภายใต้ร่มธงใหญ่คือ หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) หรือหลักในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี อัน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม (Participation)/ ความโปร่งใส (Transparency)/ การตรวจสอบได้ (Accountability)/ นิติธรรม (Rules of Law)

นอกจากนี้แล้วในหลักพระพุทธศาสนาก็ยังมีหลักธรรมหลายเรื่องที่เหมาะสม อย่างยิ่งที่สังคมไทยควรจะน้อมนำมาใช้เป็นภูมิปัญญาในการประพฤติปฏิบัติเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งในส่วนที่เป็นผู้นำชุมชนและสมาชิกของชุมชน อาทิ

คุณธรรมสำหรับผู้นำชุมชน ประกอบด้วยราชสังคหะ คือ ทำนุบำรุงทวยราษฎร์ให้ประชาชาติดำรงอยู่ในเอกภาพและสามัคคีด้วยหลักธรรมที่เรียกว่า “ราชสังคหวัตถุ” (หลักการสงเคราะห์ประชาชนของพระราชา) 4 ประการ คือ

1. สัสสมณะ ฉลาดบำรุงธัญญาหาร คือ ปรึกษาสามารถในนโยบายที่จะบำรุงพืชพันธุ์ธัญญาหาร ส่งเสริมการเกษตรให้อุดมสมบูรณ์

2. ปุริสเมชะ ฉลาดบำรุงข้าราชการ คือ ปรีชาสามารถในนโยบายที่จะบำรุง ข้าราชการ ด้วยการส่งเสริมคนดีมีความสามารถ และจัดสวัสดิการให้ดี เป็นต้น

3. สัมมาปาสะ ผูกประสานปวงประชา คือ ผดุงสถานประชาชนไว้ด้วยนโยบาย ส่งเสริมอาชีพ เช่น จัดทุนให้คนยากจนยืมไปสร้างตนในพาณิชย์กรรม หรือ ดำเนินกิจการต่าง ๆ ไม่ให้ฐานะเหลื่อมล้ำห่างเหินจนแตกแยกกัน

4. วาจาปิยะ มีวาตะคุณคัมภีร์ คือ รู้จักพูด รู้จักชี้แจงแนะนำ รู้จักหักทลาย ไล่ถาม ทุกข์สุข ราษฎรทุกชั้น แม้ปราศรัยก็ไพเราะน่าฟัง ทั้งประกอบด้วยเหตุผลเป็น หลักฐาน มีประโยชน์ เป็นทางแห่งการสร้างสรรค์ แก้ไขปัญหาเสริมความ สามัคคี ทำให้เกิดความเข้าใจดี ความเชื่อถือ และความนิยมนับถือ

คุณธรรมสำหรับสมาชิกของชุมชน คือมีส่วนในการปกครอง โดยปฏิบัติตามหลักการ ร่วมรับผิดชอบ ที่จะช่วยป้องกันความเสื่อม นำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองโดยส่วนเดียวที่เรียกว่า อปรีหานิยธรรม 7 ประการ คือ

1. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ พบปะปรึกษาหารือกิจการงาน (ที่พึงรับผิดชอบ ตามระดับของตน) โดยสม่ำเสมอ

2. พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจ ทั้งหลายที่พึงทำร่วมกัน

3. ไม่ถืออำเภอใจใครต่อความสะดวก บัญญัติวางข้อกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ อันมิได้ตกลงบัญญัติวางไว้ และไม่เหยียบย่ำล้มล้างสิ่งที่ตกลงวางบัญญัติกันไว้แล้ว ถือปฏิบัติมั่นอยู่ในบทบัญญัติใหญ่ที่วางไว้เป็นธรรมเนียม

4. ท่านผู้ใดเป็นผู้ใหญ่มีประสบการณ์ยาวนาน ให้เกียรติเคารพนับถือท่าน เหล่านั้น มองเห็นความสำคัญแห่งถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอันพึงรับฟัง

5. ไม่ดูอำนาจแก่ความอยากที่เกิดขึ้น ให้เกียรติและคุ้มครองกุลสตรี มิให้มีการข่มเหงรังแก

6. เคารพบูชาสักการะเจดีย์ ปูนียสถาน อนุสาวรีย์ประจำชาติ อันเป็นเครื่องเตือนความทรงจำ ยินดีในการที่จะอยู่อย่างสงบ เร้าใจให้ทำดี และเป็นทีรวมใจ ของหมู่ชน ไม่ละเลยพิธี เคารพบูชา อันพึงทำต่ออนุสรณ์สถานเหล่านั้นตามประเพณี

7. จัดการให้ความอารักขา บำรุง คุ้มครองอันชอบธรรมแก่บรรพชิต ผู้ทรงศีล ทรงธรรม บริสุทธิ ซึ่งเป็นหลักใจและเป็นตัวอย่างทางศีลธรรมของประชาชน เต็มใจต้อนรับและหวังให้ท่านอยู่โดยผาสุก ความตั้งใจที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และปรารถนาดีต่อมนุษยชาติ และการต้อนรับผู้มาเยือนด้วยความยินดีให้มี ความสุข

อุปนิสัยธรรมนี้เป็นหลักธรรมสำหรับการมีส่วนร่วมในการปกครอง ซึ่งเหมาะสมอย่างยิ่ง
ในสังคมปัจจุบันที่มุ่งเน้นการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น

ความสำคัญของการกระจายอำนาจ

ลิขิต ชีรเวทิน (2541, หน้า 267-268) ได้ให้ความสำคัญของการกระจายอำนาจ โดยกล่าว
ไว้ว่าการกระจายอำนาจการปกครองมีความสำคัญในทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมโดยสรุปได้
2 ประเด็นใหญ่ ๆ ดังนี้

1. การกระจายอำนาจเป็นรากแก้วของระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยเนื้อด้วย
ประชาธิปไตยต้องประกอบด้วยโครงสร้างส่วนบนระดับชาติและโครงสร้างส่วนฐานคือระดับ
ท้องถิ่น การปกครองตนเองในรูปแบบของการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริงหรือการกระจายอำนาจ
ไปในระดับต่ำสุดคือรากแก้วซึ่งเป็นฐานเสริมสำคัญยิ่งของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครอง
ในระบอบประชาธิปไตย ความล้มเหลวของระบบประชาธิปไตยในประเทศไทยมีหลาย
องค์ประกอบ แต่องค์ประกอบที่สำคัญยิ่งขาดอันหนึ่งก็คือการขาดพื้นฐานในท้องถิ่น

2. การกระจายอำนาจมีความสำคัญในเศรษฐกิจและสังคมในด้านการพัฒนาชนบท
โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ การพัฒนาชนบทจะสัมฤทธิ์ผลนั้น
จำเป็นต้องมีความคิดริเริ่มช่วยตนเองจากท้องถิ่น และต้องเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นนั้น ๆ มี
ส่วนร่วมมือร่วมแรงกัน และลักษณะดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยโครงสร้างการปกครองตนเอง
ในลักษณะที่มีความอิสระพอสมควร ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการกระจายอำนาจอย่างแท้จริงเท่านั้น
ดังนั้นการกระจายอำนาจจึงไม่เพียงแต่เป็นการปูพื้นฐานการพัฒนาระบบประชาธิปไตยเท่านั้น
แต่ยังมีความจำเป็นสำหรับการพัฒนาชุมชน ซึ่งมีความสำคัญในทางเศรษฐกิจและทางสังคม
ในแง่การสร้างรายได้ ความเจริญในด้านต่าง ๆ ในท้องถิ่น

อุดม ทุมโฆสิต (2548, หน้า 184-185) ได้อธิบายถึงองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นภายหลัง
การกระจายอำนาจควรมีลักษณะดังนี้

1. ท้องถิ่นต้องมีอิสระทางการเมือง สามารถเลือกผู้นำ ผู้ปกครองและกำหนดข้อบังคับ
ขึ้นมาปกครองตนเองโดยปราศจากการแทรกแซงจากรัฐบาลกลาง และมีอิสระในการบริหาร โดยมี
อิสระในการตัดสินใจและการดำเนินงาน เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของท้องถิ่นได้ด้วยตนเอง

2. ท้องถิ่นต้องมีความสามารถในการพึ่งตนเองสูง มีความสามารถทั้งด้านการดำเนินงาน
ที่ต้องให้บริการประชาชน มีความสามารถในการหารายได้มาหล่อเลี้ยงตัวเอง มีวุฒิภาวะทางด้าน
การบริหารจัดการอย่างเพียงพอที่จะดำเนินการต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง

3. ท้องถิ่นต้องมีสมรรถนะสูงในการให้บริการประชาชน เพราะท้องถิ่นอยู่ใกล้กับปัญหามากที่สุด จึงยอมเข้าใจปัญหาจนสามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของท้องถิ่นมากกว่าบริการที่จัดโดยรัฐบาลกลาง

4. ท้องถิ่นต้องมีความสามารถทางด้านการบริหารจัดการสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

5. ท้องถิ่นที่ดีต้องพร้อมที่จะให้ประเมินและตรวจสอบได้ การควบคุมและการตรวจสอบที่ดีต้องเป็นการควบคุมและตรวจสอบจากประชาชนผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่น ไม่ใช่มาจากรัฐบาลกลาง

รัฐธรรมนูญกับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

เจตนารมณ์สำคัญประการหนึ่งของรัฐธรรมนูญ 2550 คือ การกระจายอำนาจจากราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และส่วนภูมิภาคไปสู่ท้องถิ่น จึงมีบทบัญญัติที่ชัดเจน โดยสรุปดังนี้

1. รัฐต้องให้อิสระแก่ท้องถิ่น ตามหลักการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น การกำกับดูแลจะทำเท่าที่จำเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติ

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ

3. ให้มีคณะกรรมการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจในรูปไตรภาคี ทำหน้าที่กระจายอำนาจหน้าที่และจัดสรรรายได้ ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเอง โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจหน้าที่และรายได้เพิ่มให้กับท้องถิ่นเป็นสำคัญ

4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องประกอบด้วยสภาท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งและคณะผู้บริหารหรือผู้บริหารท้องถิ่น ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนหรือความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น มีวาระคราวละ 4 ปี

5. ให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องถิ่นสามารถถอดถอนผู้บริหารหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้

6. ให้มีคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นในรูปไตรภาคี มีหน้าที่ให้มีความเห็นชอบในการแต่งตั้ง และให้พ้นจากตำแหน่งของพนักงานและลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและต้องเป็นไปตามความต้องการและความเหมาะสมของท้องถิ่น

7. เพิ่มอำนาจให้ท้องถิ่นมีหน้าที่ในการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมทั้งนี้เพื่อให้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามที่รับมอบหมายได้เป็นอย่างดี รัฐบาลควรส่งเสริมในเรื่องการกระจายอำนาจดังนี้ (วิระศักดิ์ เครือเทพ, 2548, หน้า 4-5)

7.1 การผลักดันเรื่องการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานการณ์ในปัจจุบันยังพบว่าส่วนราชการจำนวนมากยังคงต้องการที่จะรักษาสถานภาพของตน โดยการไม่สนับสนุนการถ่ายโอนภารกิจตามแผนการกระจายอำนาจที่กำหนดขึ้น โดยพยายามอ้างว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีความพร้อม หรือไม่มีความสามารถ การผลักดันของรัฐบาลในเรื่องดังกล่าวอย่างจริงจังจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ การปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานในส่วนราชการกลางและส่วนภูมิภาคให้เกิดความเข้าใจใหม่ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีขีดความสามารถเพียงพอที่จะจัดบริการสาธารณะในชุมชนได้ อาจมีส่วนสนับสนุนให้การถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความราบรื่นตามแผนที่กำหนดได้

7.2 การปรับปรุงระบบบริหารงานบุคคลท้องถิ่น สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ข้าราชการและบุคลากรของส่วนราชการจำนวนมากมีความกังวลในการถ่ายโอนไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็คือระบบการบริหารงานบุคคลในระดับท้องถิ่น บุคลากรเหล่านี้ขาดความมั่นใจว่าจะได้รับการดูแลภายใต้ระบบคุณธรรม (Merit System) ที่จะทำให้ข้าราชการที่ถ่ายโอนไปสามารถปฏิบัติหน้าที่โดยที่ไม่ถูกกลั่นแกล้งจากนักการเมืองท้องถิ่น ได้รับความก้าวหน้าในหน้าที่การงานตามความรู้ความสามารถ ได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการเหมาะสมกับหน้าที่การงานและความรู้ความสามารถ ความไม่ชัดเจนเช่นนี้ย่อมเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการถ่ายโอนบุคลากรและต่อการกระจายอำนาจในภาพรวม และถือเป็นประเด็นเร่งด่วนที่ควรมีการกำหนดแนวนโยบายให้มีความชัดเจนในระยะเวลาอันสั้นนี้ นอกจากนี้บุคลากรฝ่ายประจำซึ่งหมายถึงพนักงานเทศบาลที่มาจากการแต่งตั้งบางส่วนเข้าสู่ตำแหน่งโดยระบบอุปถัมภ์ เช่น เป็นเด็กฝากของฝ่ายการเมือง หรือหัวคะแนน ยิ่งไปกว่านั้น พนักงานเทศบาลมีลักษณะเป็นข้าราชการของประเทศมิใช่ของท้องถิ่น มีการขอโอนย้ายไปมาเพื่อเลื่อนระดับกันอยู่ตลอดเวลา ความผูกพันกับท้องถิ่นมีไม่มากเท่าที่ควร (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2546, หน้า 106)

7.3 การพัฒนาขีดความสามารถทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดบริการสาธารณะได้อย่างต่อเนื่องภายใต้ข้อจำกัดทางการคลัง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งพัฒนาขีดความสามารถในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นให้ได้ อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย นอกจากนี้จำเป็นต้องมีการปรับปรุงประสิทธิภาพของการใช้จ่ายและการบริหาร โครงการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความประหยัดและคุ้มค่า โดยอาจใช้วิธีการบริหารงานสมัยใหม่ เข้ามาช่วยดำเนินการ เช่น การจ้างเหมาภาคเอกชนให้เข้าร่วมจัดบริการสาธารณะ การเกณฑ์แรงงานชุมชนร่วมกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ ฯลฯ เป็นต้น วิธีการเหล่านี้จะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นลงได้ และยอมทำให้มีเงินงบประมาณเหลือมากพอในการจัดบริการสาธารณะได้อย่างยั่งยืน

ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

ความมุ่งหมายของการมีองค์การหรือหน่วยงานโดยให้มีการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่นนั้น สืบเนื่องมาจากวัตถุประสงค์ทางการปกครองของรัฐที่มุ่งที่จะกระจายอำนาจให้แก่องค์การหรือหน่วยงานเพื่อทำการปกครองตนเอง ลดการบริหารงานของรัฐเพื่อที่รัฐจะได้มุ่งบริหารงานในระดับชาติทั้งในด้านความมั่นคงหรือการต่างประเทศเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนส่วนรวม ในบรรดาผู้สนับสนุนแนวความคิดให้มีการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น (Local Self Government) นั้น ส่วนใหญ่เน้นถึงความจริงที่ว่า “รัฐบาลกลางไม่สามารถสอดส่องดูแลและจัดบริการสาธารณะให้กับท้องถิ่นได้อย่างถูกต้องและเพียงพอ” หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่ง ถ้ารัฐบาลกลางมอบอำนาจให้ท้องถิ่นได้มีการปกครองตนเองแล้ว องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นก็จะสามารถจัดบริการสาธารณะให้ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ดีกว่าการจัดบริการให้ประชาชนในท้องถิ่นโดยส่วนกลาง เพราะแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความต้องการที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมอันเป็นลักษณะเฉพาะตัวของท้องถิ่น อาทิเช่น ความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมหรือประเพณีนิยมทางประวัติศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ ความได้เปรียบและเสียเปรียบทางเศรษฐกิจ ตลอดจนขั้นหรือระดับของการพัฒนาและปัจจัยอื่น ๆ (โกวิท พวงงาม, 2548, หน้า 29-30) เป็นรูปแบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้จะเกิดองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้น ๆ องค์การนี้จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเองได้ (ประทาน คงฤทธิศึกษากร, 2534, หน้า 11) เพื่อวัตถุประสงค์ในอันที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเรียนรู้ และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการปกครองตนเอง เพื่อสนองตอบความต้องการและแก้ปัญหาด้วยตัวของตนเอง การกระจายอำนาจปกครองให้ประชาชนในท้องถิ่นปกครองตนเองดังกล่าว โดยหลักการของระบอบประชาธิปไตยแล้ว ถือว่าเป็นผลดีแก่การปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยส่วนรวม และเป็นการให้การศึกษาทางการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชนด้วยการปฏิบัติด้วยตนเอง ย่อมจะเป็นการศึกษาที่ได้ผลอย่างแท้จริง

ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

อมร รักษาสัตย์ และคณะ (2543, หน้า 177-178) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. การจัดระเบียบการปกครองของชุมชนที่มีอาณาเขตแน่นอน แต่ไม่มีอำนาจอธิปไตย หรืออิสระไปจากรัฐ หมายความว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องกำหนดอาณาเขตการปกครองแน่นอน เพื่อทราบพื้นที่รับผิดชอบและป้องกันการงานซ้ำซ้อนพื้นที่ที่หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น (บางประเทศยอมให้มีพื้นที่ซ้ำซ้อนหรืออาจแบ่งกันทำ) ส่วนที่ว่า “ไม่มีอำนาจอธิปไตยหรือเป็นอิสระไปจากรัฐ” นั่นก็เพราะแม้ว่าการปกครองท้องถิ่นจะมีอาณาเขตปกครองที่แน่นอน มีจำนวนประชากรที่มีความหนาแน่นพอสมควรอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ปกครอง รวมทั้งมีองค์กรนิติบัญญัติและบริหารเพื่อบำเนนกิจกรรมของท้องถิ่นเองก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมบางอย่าง ซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐได้ เช่น ในด้านการป้องกันประเทศและนโยบายการต่างประเทศ โดยเฉพาะการเงินการคลังของชาติ เป็นต้น กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การปกครองท้องถิ่นแม้จะมีอำนาจอิสระในการปกครองและแก้ปัญหาของท้องถิ่นด้วยตนเองแต่ก็ยังเป็นส่วนหนึ่งของรัฐ

2. การมีฐานะเป็นนิติบุคคล กล่าวคือ มีสิทธิตามกฎหมายที่จะออกข้อบัญญัติและจัดตั้งองค์กรที่จำเป็นเพื่อจัดการเกี่ยวกับกิจกรรมท้องถิ่นด้วยตนเอง โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากหน่วยงานภายนอก เช่น เทศบาลก็มีอำนาจออกเทศบัญญัติ สุขาภิบาลตราเป็นข้อบังคับและองค์การบริหารส่วนจังหวัดออกเป็นข้อบัญญัติจังหวัด เป็นต้น

3. การมีความเป็นอิสระในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อบำเนนกิจกรรมของท้องถิ่น โดยเฉพาะในด้านการคลังท้องถิ่น (Local Finance) คือ จัดหารายได้เพื่อนำมาใช้ในท้องถิ่น การบริหารงานบุคคลของท้องถิ่น (Local Personal Management) และการตัดสินใจโดยทั่ว ๆ ไป ในกิจกรรมของท้องถิ่น (Local Decision Making)

4. ปราศจากการควบคุมจากภายนอก แต่อาจอยู่ในกำกับดูแลของรัฐกลาง หรือตัวแทนของรัฐกลาง แต่ทั้งนี้ต้องเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประเทศชาติเท่านั้น นอกจากนี้ อมร รักษาสัตย์ และคณะ (2543, หน้า 182-184) กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยมีปัญหา ดังนี้

4.1 ความรู้ความเข้าใจและการปลูกฝังจิตสำนึกของประชาชนในท้องถิ่น ในปัจจุบันแม้ประชาชนในท้องถิ่นโดยทั่วไปจะมีการศึกษาสูงขึ้นและความสนใจในการปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชนมีมากขึ้น แต่ความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกของประชาชนในท้องถิ่นยังไม่อยู่ในระดับที่พอเพียงเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกของประชาชนเกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้ราษฎรในท้องถิ่นได้แก้ปัญหาและสร้างความเจริญของท้องถิ่นด้วยตนเอง ความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อมในการปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ด้วยการสมัครรับเลือกตั้งในองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น หรือการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพื่อเลือกคนดีมีความรู้ความสามารถไปบริหารท้องถิ่น แทนคน เป็นต้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงมักปรากฏเป็นข่าวอยู่เสมอว่าการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น โดยทั่วไปมีการซื้อสิทธิขายเสียงกันมากและในอัตราค่อนข้างสูงไม่แพ้การเลือกตั้งในระดับชาติ การบริหารงานก็จะมีคอร์รัปชันและขาดประสิทธิภาพมาก

4.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในท้องถิ่นอาจกระทำได้หลายรูปแบบ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาหรือผู้บริหาร การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การช่วยพรรคหรือกลุ่มการเมืองในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ความสนใจติดตามข่าวสารการเมืองท้องถิ่น และการเสียดสีให้แก่ท้องถิ่นอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย เพื่อนำไปใช้ช่วยในการพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น ทั้งนี้โดยทั่วไปกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นยังอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ส่วนหนึ่งเป็นเพราะเนื่องมาจากปัญหาความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกของประชาชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไปลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้งระดับชาติมีเปอร์เซ็นต์สูงกว่าการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นมาก ในต่างจังหวัดเองแม้เปอร์เซ็นต์ การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในท้องถิ่นจะสูงกว่าผู้ไปใช้สิทธิในเมืองใหญ่ ๆ เช่น กทม. แต่การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นกลับมีข่าวการซื้อสิทธิขายเสียงค่อนข้างมากกว่าในเมืองใหญ่ ๆ เช่น กทม. เป็นต้น

4.3 ทักษะและพฤติกรรมของข้าราชการที่ทำหน้าที่กำกับดูแลท้องถิ่น ในปัจจุบันแม้ทักษะและพฤติกรรมของข้าราชการที่ทำหน้าที่กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อท้องถิ่นจะเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น แต่ก็เป็นที่ยอมรับกันว่ายังมีข้าราชการซึ่งทำหน้าที่และความรับผิดชอบในการกำกับดูแลท้องถิ่นจำนวนไม่น้อยที่มีทักษะและพฤติกรรมต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทางลบ คือมองว่าประชาชนในท้องถิ่นฉลาดน้อยกว่ายังไม่พร้อมและไม่สามารถพึ่งตนเองได้จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือประคับประคองจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ผลของทักษะเช่นนี้ก็ทำให้ข้าราชการดังกล่าวปฏิบัติต่อประชาชนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในฐานะที่ด้อยกว่าและช่วยตนเองไม่ได้ ที่เป็นเช่นนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากอิทธิพลของประเพณีการปกครองของไทยในสมัยกรุงสุโขทัยที่ถือลัทธิการปกครองแบบ “บิดาปกครองบุตร” (Paternalism) ปัญหาทักษะและพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้นนี้นับเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการปฏิรูปการเมืองในระดับท้องถิ่น

4.4 ความเป็นอิสระของท้องถิ่นในด้านต่างๆตามหลักการและความเป็นจริงดังได้กล่าวมาแล้วว่าในทางหลักการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความอิสระค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนได้วางหลักการให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นเป็นอย่างมาก แต่ก็ยังเป็นหลักการที่ต้องมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายลูกเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

มารองรับอีกหลายฉบับ ยิ่งกว่านี้ในทางปฏิบัติในปัจจุบันอำนาจอิสระของท้องถิ่นยากที่จะบังเกิดผลอย่างจริงจัง เช่น ในหลักการท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในด้านการเงิน การคลัง แต่ในทางความเป็นจริงท้องถิ่นไม่มีอำนาจอย่างเพียงพอที่จะเก็บภาษีในท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ภายในท้องถิ่นเอง อำนาจจัดเก็บภาษีท้องถิ่นก็มีจำนวนน้อยมากต้องอาศัยเงินอุดหนุนที่ส่วนกลางจัดสรร แม้แต่เทศบาลซึ่งเป็นหน่วยการปกครองตนเองของท้องถิ่นที่มีอำนาจอิสระมากที่สุด (ยกเว้น กทม.) มากกว่าร้อยละ 50 ยังไม่สามารถพึ่งตนเองในทางการเงินได้ต้องอาศัยเงินอุดหนุนจากรัฐ ยิ่งถ้าเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองตนเองของท้องถิ่นหน่วยเล็กที่สุดแล้ว ก็ยังไม่อยู่ในฐานะที่จะพึ่งตนเองได้ภายใต้ระบบปัจจุบัน

4.5 การเตรียมพร้อมด้านเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น หากศึกษาประวัติการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่นของไทยก็จะพบว่า ไม่มีการวางแผนหรือเตรียมพร้อมสำหรับการกระจายอำนาจมาก่อน (Unplanned Changes) กล่าวคือ ส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลคือแบบอย่างจากต่างประเทศ และอีกส่วนหนึ่งซึ่งนับว่าเป็นส่วนที่สำคัญยิ่งต่อการปฏิรูปการปกครองส่วนท้องถิ่นก็คือ รัฐบาลได้รับการเรียกร้องและกดดันจากกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มนักการเมือง นักวิชาการ องค์กรเอกชน นิสิตนักศึกษาและประชาชนผู้สนใจในการปฏิรูปทางการเมืองโดยทั่วไปจนนำไปสู่การร่างรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนขึ้น ทั้งนี้ ผลที่ตามมาคือมีการจัดตั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยมิได้มีการวางแผนเตรียมพร้อมเพื่อรับภารกิจใหม่ของท้องถิ่นมาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นเช่น การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ให้มีอำนาจอิสระในการบริหารท้องถิ่นค่อนข้างมาก ทั้ง ๆ ที่ท้องถิ่นยังขาดแคลนเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อมารับภารกิจใหม่ เช่น เจ้าหน้าที่ด้านบัญชีและการเงิน เจ้าหน้าที่วิเคราะห์แผน โครงการและบริหาร โครงการ เป็นต้น จึงมักเป็นข่าวเสมอว่า อบต. ส่วนใหญ่บริหารงานขาดประสิทธิภาพ ใช้จ่ายงบประมาณไม่ประหยัดและมีการทุจริตค่อนข้างมาก ฉะนั้นปัญหาเรื่องการเตรียมพร้อมด้านเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นจึงสมควรจะได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็ได้เปิดช่องทางไว้แล้วในมาตรา 284

โดยสรุปคือ การพิจารณาปัญหาศักยภาพของเทศบาลนั้น ต้องพิจารณาถึงโครงสร้างอำนาจหน้าที่ ระบบพฤติกรรมและทัศนคติ รวมทั้งต้องพิจารณาถึงความสมดุลระหว่างเป้าหมายในการทำงานของเทศบาลกับอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด

ความหมายการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่น เป็นการปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมดหรือเพียงแต่บางส่วนในการบริหารท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ดังนั้น การบริหารการปกครองท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องมีองค์กร

เป็นของตัวเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลางมีอำนาจในการตัดสินใจ และการบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน แต่ถ้าหน่วยการปกครองท้องถิ่น ยังต้องอยู่ภายใต้บังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ จะไม่ได้หมายความมีการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริง

หลักการปกครองท้องถิ่น โดยภาพรวมประกอบด้วย

การปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้น อาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากร หรือขนาดของพื้นที่ เช่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นของไทยความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่น เพื่อการปกครองของรัฐในอันที่จะรักความมั่นคง และความผาสุกของประชาชน โดยยึดหลักการกระจายอำนาจปกครอง และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองของตนเอง ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นจึงสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่น คือ รากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันสอนการเมือง ให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกได้ว่า ตนมีความเกี่ยวพัน กับการมีส่วนได้ส่วนเสียในการปกครองการบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบ และหวงแหนต่อประโยชน์ อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตยในที่สุด โดยประชาชนจะมีโอกาสเลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร การเลือกตั้งจะเป็นการฝึกฝนให้ประชาชนใช้ดุลยพินิจเลือกผู้แทนที่เหมาะสม สำหรับผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปบริหารกิจกรรมของท้องถิ่น พบได้ว่าเป็นผู้นำในท้องถิ่นจะได้ใช้ความรู้ความสามารถบริหารท้องถิ่น เกิดความคุ้นเคย มีความชำนาญในการใช้สิทธิและหน้าที่พลเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติต่อไป

2. การปกครองท้องถิ่น ทำให้ประชาชนในท้องถิ่น รู้จักการปกครองตนเอง (Self Government) หัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประการหนึ่งก็คือการปกครองตนเอง มิใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบื้องบน การปกครองตนเอง คือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องฟังเสียงประชาชนด้วย วิถีทางประชาธิปไตยต่าง ๆ เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนออกเสียงประชามติ (Referendum) ให้ประชาชนมีอำนาจถอดถอน (Recall) ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึก ในความสำคัญของตน ต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหของท้องถิ่นของตน ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหาและช่วยกันแก้ไขปัญหของท้องถิ่น

อำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมือง

(เทศบาลเมืองหนองปรือ, 2553) กล่าวว่า การปฏิบัติภารกิจของเทศบาลเมืองเป็นอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ เทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติมถึง ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และแผนปฏิบัติการขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจ สำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งสรุปอำนาจหน้าที่ได้ ดังนี้

พระราชบัญญัติ เทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546
อำนาจหน้าที่ของเทศบาล มาตรา 53 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

1. รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
2. ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ
3. รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

4. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
5. ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
6. ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
7. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
8. บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
9. ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
10. ให้มีโรงพยาบาล
11. ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บไข้
12. ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
13. ให้มีและบำรุงส้วมสาธารณะ
14. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
15. ให้มีการดำเนินกิจการโรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น
16. หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ และทางระบายน้ำ
4. การสาธารณสุข โภคและการก่อสร้างอื่น ๆ
5. การสาธารณสุขการ
6. การส่งเสริม การฝึก และการประกอบอาชีพ
7. การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
9. การจัดการศึกษา
10. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
11. การบำรุงรักษาศิลปะจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การส่งเสริมกีฬา
15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
16. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
17. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
18. การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
19. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
20. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
22. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
23. การรักษาความปลอดภัยความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการอนามัย โรงมหรสพและสาธารณสถานอื่น ๆ
24. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
25. การผังเมือง
26. การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ

28. การควบคุมอาคาร
29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
30. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
31. กิจการอื่นใดที่เป็นประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรีสภาพทั่วไป

ตำบลหนองปรือได้รับการยกฐานะตาม พระราชบัญญัติ เทศบาล พ.ศ. 2496 ขึ้นเป็นเทศบาลเมืองหนองปรือ ตั้งแต่วันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2549 ที่ตั้งและขนาดพื้นที่เทศบาลเมืองหนองปรือ ตั้งอยู่กลางพื้นที่อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอบางละมุง 9 กิโลเมตร อยู่ห่างจากจังหวัดชลบุรีเป็นระยะทางประมาณ 70 กิโลเมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครเป็นระยะทางประมาณ 150 กิโลเมตร มีพื้นที่ 45.54 ตารางกิโลเมตร หรือ 28,462.50 ไร่

อาณาเขตของเทศบาล

หลักเขตที่ 1 ตั้งอยู่ตรงจุดบรรจบระหว่างเส้นแบ่งเขตเมืองพัทยากับตำบลหนองปลาไหล และตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง ตรงจุดที่ติดกับคลองนาเกลือ บริเวณพิกัด QQ 086343

ด้านเหนือ

จากหลักเขตที่ 1 เป็นเส้นทางเลียบตามแนวลำห้วยกระบาก ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างตำบลหนองปลาไหลกับตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง ไปทางทิศตะวันออก ถึงหลักเขตที่ 2 ซึ่งตั้งอยู่ตรงบริเวณถนนพาร์มระเข้-หนองปลาไหล ฟากตะวันตก ตรงสะพานข้ามลำห้วยกระบาก บริเวณพิกัด QQ 111339 รวมระยะทางประมาณ 2,700 เมตรจากหลักเขตที่ 2 เป็นเส้นเลียบตามแนวลำห้วยกระบาก ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างตำบลหนองปลาไหลกับตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ผ่านถนนหน้าอ่างเก็บน้ำถึงหลักเขตที่ 3 ซึ่งตั้งอยู่ตรงบริเวณจุดบรรจบระหว่างเส้นแบ่งเขตตำบลหนองปลาไหลกับตำบลหนองปรือและตำบลโป่งอำเภอบางละมุง บริเวณพิกัด QQ 132324 รวมระยะทางประมาณ 3,000 เมตร

ด้านตะวันออก

จากหลักเขตที่ 3 เป็นเส้นเลียบตามแนวเส้นแบ่งเขตระหว่างตำบลโป่งกับตำบลหนองปรือไปทาง ทิศใต้ ถึงหลักเขตที่ 4 ซึ่งตั้งอยู่ตรงบริเวณทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3240

(สายชัยพรวีถึ) ฟากใต้ ตรงกิโลเมตรที่ 6+450 บริเวณพิกัด QQ 128315 รวมระยะทางประมาณ 1,100 เมตร

จากหลักเขตที่ 4 เป็นเส้นเลียบทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3240 (สายชัยพรวีถึ) ฟากใต้ ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างตำบลโปงกับตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ถึงหลักเขตที่ 5 ซึ่งตั้งอยู่ตรงบริเวณทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3240 (สายชัยพรวีถึ) ฟากใต้ ตรงกิโลเมตรที่ 6+300 บริเวณพิกัด QQ 127314 รวมระยะทางประมาณ 150 เมตร

จากหลักเขตที่ 5 เป็นเส้นเลียบตามเส้นแบ่งเขตตำบลโปงกับตำบลหนองปรือ ไปทางทิศใต้ตามแนวถนนสันเขื่อนอ่างเก็บน้ำมาบประชัน ถึงหลักเขตที่ 6 ซึ่งตั้งอยู่ตรงบริเวณถนนพรประภาณิมิต ฟากเหนือ ตรงกิโลเมตรที่ 6+090 บริเวณพิกัด QQ 128288 รวมระยะทางประมาณ 2,800 เมตร

จากหลักเขตที่ 6 เป็นเส้นเลียบตามแนวถนนพรประภาณิมิต ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างตำบลโปงกับตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง ไปทางทิศตะวันออก ผ่านบริเวณวัดเขาโพธิ์ทอง เป็นเส้นเลียบตามแนวเส้นแบ่งเขตระหว่างตำบลโปงกับตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง ไปทางทิศใต้ ถึงหลักเขตที่ 7 ซึ่งตั้งอยู่ตรงบริเวณจุดบรรจบระหว่างถนนประชาอุจน์จันอุทิศ กับถนนวัดเขาโพธิ์ทอง-บ้านทุ่งกลม บริเวณพิกัด QQ 139280 รวมระยะทางประมาณ 1,800 เมตร

จากหลักเขตที่ 7 เป็นเส้นเลียบตามแนวถนนวัดเขาโพธิ์ทอง-บ้านทุ่งกลมฟากตะวันออก ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างตำบลโปงกับตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง ไปทางทิศใต้ ถึงหลักเขตที่ 8 ซึ่งตั้งอยู่ตรงบริเวณจุดที่ห่างจากถนนวัดเขาโพธิ์ทอง-บ้านทุ่งกลม ระยะ 600 เมตร บริเวณพิกัด QQ 136254 ระยะทางประมาณ 3,000 เมตร

ด้านทิศใต้

จากหลักเขตที่ 8 เป็นเส้นเลียบตามเส้นแบ่งเขตระหว่างเทศบาลตำบลห้วยใหญ่กับตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ผ่านยอดเขาหิน ไปทางทิศตะวันตก ผ่านอ่างเก็บน้ำห้วยชากนอก ถึงหลักเขตที่ 9 ซึ่งตั้งอยู่บริเวณจุดที่ห่างจากถนนชัยพฤกษ์-วัดอินทนาราม ระยะทาง 1,000 เมตร บริเวณพิกัด QQ 099253 รวมระยะประมาณ 5,300 เมตร

จากหลักเขตที่ 9 เป็นเส้นเลียบตามเส้นแบ่งเขตระหว่างเทศบาลตำบลห้วยใหญ่กับตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง ผ่านถนนชัยพฤกษ์-วัดอินทนาราม ตรงกิโลเมตรที่ 2+400 ไปทางทิศตะวันตกตามกึ่งกลางถนนชัยพฤกษ์-วัดอินทนาราม ระยะ 750 เมตร แล้วเป็นเส้นเลียบตามแนวเส้นแบ่งเขตระหว่างเทศบาลตำบลห้วยใหญ่กับตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ถึงหลักเขตที่ 10 ซึ่งตั้งอยู่ตรงจุดบรรจบระหว่างเส้นแบ่งเขตเมืองพิทยากับเทศบาลตำบลห้วยใหญ่และตำบลหนองปรือ ห่างจากทางรถไฟสายตะวันออก (สายฉะเชิงเทรา-สัตหีบ)

ระยะ 100 เมตร บริเวณพิกัด QQ 078233 รวมระยะทางประมาณ 3,000 เมตร

ด้านตะวันตก

จากหลักเขตที่ 10 เป็นเส้นเลียบบตามเส้นแบ่งเขตระหว่างเมืองพัทธา กับตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง ไปทางทิศเหนือ บรรจบกับหลักเขตที่ 1 รวมระยะทางประมาณ 11,200 เมตร

จำนวนชุมชนและประชากร

ในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือมีการจัดตั้งชุมชนขึ้นเต็มพื้นที่ เมื่อปี พ.ศ. 2551 โดยมีชุมชนทั้งหมด 43 ชุมชน แยกตามเขตเลือกตั้งออกเป็น 3 เขต ดังนี้

เขต 1 ประกอบด้วย

1. ชุมชนหนองปรือ 1 (ม.1)	9. ชุมชนเขาโพธิ์ทอง (ม.4)
2. ชุมชนหนองปรือ 2 (ม.1)	10. ชุมชนมาบหนึ่ง (ม.6)
3. ชุมชนหนองปรือ 3 (ม.1)	11. ชุมชนมาบสอง-ค้ายมวย (ม.6)
4. ชุมชนหนองปรือ 4 (ม.1)	12. ชุมชนบ้านล่างหนองสมอ (ม.6)
5. ชุมชนบ้านกลาง (ม.2)	13. ชุมชนมิตรสัมพันธ์ (ม.11)
6. ชุมชนหลังเนิน (ม.3)	14. ชุมชนหนองใหญ่ (ม.11)
7. ชุมชนห้วยร่วม (ม.3)	15. ชุมชนชัยพรรราชา (ม.12)
8. ชุมชนทำอิเต้อ (ม.3)	

เขต 2 ประกอบด้วย

1. ชุมชนเนินพลับหวาน 1 (ม.5)	2. ชุมชนเนินพลับหวาน 2 (ม.5)
3. ชุมชนเนินพลับหวาน 3 (ม.5)	12. ชุมชนหนองไม้แก่น (ม.7)
4. ชุมชนเนินพลับหวาน 4 (ม.5)	13. ชุมชนวัดสุทธาวาส (ม.7)
5. ชุมชนเนินพลับหวาน 5 (ม.5)	14. ชุมชนบ้านมาบยายเลีย (ม.7)
6. ชุมชนเนินพลับหวาน 6 (ม.5)	15. ชุมชนมาบตาใต้ 1 (ม.13)
7. ชุมชนเนินพลับหวาน 7 (ม.5)	16. ชุมชนมาบตาใต้ 2 (ม.13)
8. ชุมชนเนินพลับหวาน 8 (ม.5)	17. ชุมชนบ้านทุ่งกลม (ม.14)
9. ชุมชนเนินพลับหวาน 9 (ม.5)	18. ชุมชนทุ่งกลม-บ้านกลาง (ม.14)
10. ชุมชนพัทยารุ่งเรือง (ม.5)	11. ชุมชนหนองสมอ (ม.6)

เขต 3 ประกอบด้วย

1. ชุมชนหัวโกรก (ม.8)	6. ชุมชนเขาน้อย 2 (ม.10)
2. ชุมชนตาลหมัน (ม.8)	7. ชุมชนเขาน้อย 3 (ม.10)
3. ชุมชนหนองหิน (ม.9)	8. ชุมชนเขาน้อย 4 (ม.10)

4. ชุมชนหนองกระบอก (ม.9)	9. ชุมชนเขาตาโล 1 (ม.10)
5. ชุมชนเขาน้อย 1 (ม.10)	10. ชุมชนเขาตาโล 2 (ม.10)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มณี จันทรไทย (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนชนบทของประชาชนในตำบลกระเบื้องนอก อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา พบว่าการมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย พบว่าการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนชนบทของประชาชนในตำบลกระเบื้องนอก ด้านการดำเนินงานชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลดำเนินงานของชุมชน

ชวลิต เกตุมงคลสิทธิ์ (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการในการดูแลสิ่งแวดล้อม: ศึกษาในกรณีชุมชนในเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าคณะกรรมการชุมชนในเขตราชบุรีบูรณะ ในภาพรวมของคณะกรรมการชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชนแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการได้รับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล ของคณะกรรมการชุมชนในเขตราชบุรีบูรณะ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ทศพล มุ่งประสงค์ (2547, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัญหาพิเศษ: เรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาประจำปี 2545 ของเทศบาลตำบลบางละมุง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาประจำปี 2545 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาประจำปี 2545 สูงเป็นอันดับแรก คือ ด้านการดำเนินงาน อันดับสองคือ ด้านการวางแผน อันดับสามคือ ด้านการตัดสินใจ และอันดับสุดท้ายคือ ปัญหาด้านบุคลากร และอันดับสุดท้ายคือ ปัญหาด้านการประสานงาน

ณรงค์ วาริชล (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลคู่ “เมืองน่าอยู่” กรณีศึกษา: เทศบาลตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยคณะกรรมการมีส่วนร่วมด้านคิดค้นปัญหามากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติและด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล ตามลำดับ

กงศักดิ์ พลภูเมือง (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับปานกลาง ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วม ในการดำเนินงานในระดับมาก และประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการประเมินผลในระดับ ปานกลาง

ธนวัฒน์ คำภีลานนท์ (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชน ในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองคูคด จังหวัดปทุมธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมี ส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองคูคด จังหวัดปทุมธานี ใน 4 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติ ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล ผลการศึกษา พบว่า ศึกษาการระดับการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองคูคด จังหวัดปทุมธานี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง รายด้านอยู่ในระดับมากหนึ่งด้าน คือ ด้านการรับผลประโยชน์ และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน เรียงลำดับ ดังนี้ ด้านการตัดสินใจ ด้านการประเมินผล และด้านการปฏิบัติการ

ณัฐรุจา ตันนารินทร์ (2552) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตาม แผนพัฒนาท้องถิ่น ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เพราะประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย ได้เข้า ไปมีส่วนร่วมในการจัดทำเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัยเหมือน ๆ กัน และมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การปฏิบัติการผลประโยชน์ และการประเมินผล โครงการที่เทศบาลตำบลโพธิ์ชัย มีนโยบายเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

ประชาชนในเขตตำบลโพธิ์ชัย ที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมใน การดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) แต่มีประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ตำบลโพธิ์ชัย โดยรวมและเฉพาะด้านการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่มีอายุ 41-50 ปี มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบล โพธิ์ชัย โดยรวมมากกว่าประชาชนที่มีอายุ 18-24 ปี และ 51 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

สุเมธ อินทร์พรหม (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะสมุย จังหวัด สุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะสมุย มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับน้อย พิจารณาเป็นรายด้านที่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ด้านการร่วมดำเนินการ รองลงมาด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผล

จุฑารัตน์ จรียาอุดม (2549, บทคัดย่อ) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เป็นตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เป็นตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อมรรัตน์ ศิริกาญจนวงศ์ (2551, บทคัดย่อ) เรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาปรากฏว่า

1. ประชาชนเพศชายมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลโดยรวมและเป็นรายชั้น 3 ชั้น คือ ชั้นการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ชั้นการวางแผนดำเนินกิจกรรม และชั้นการลงทุนและปฏิบัติงาน และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย 1 ชั้น คือ ชั้นการติดตามและประเมินผลส่วนประชาชนเพศหญิงมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยรวมและเป็นรายชั้นทั้ง 4 ชั้น อยู่ในระดับน้อย นอกจากนี้ประชาชนเพศชายมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยรวมและในรายด้านทั้ง 3 ชั้นคือชั้นการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ชั้นการวางแผนดำเนินกิจกรรม และชั้นการลงทุนและปฏิบัติงานมากกว่าประชาชนเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ประชาชนทั้งสองกลุ่มมีส่วนร่วมชั้นการติดตามและประเมินผลไม่แตกต่างกัน 63

2. ประชาชนที่มีอายุ 18-25 ปี และ 26-35 ปี มีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลโดยรวมและเป็นรายชั้นทุกชั้นอยู่ในระดับน้อย ประชาชนที่มีอายุ 36-45 ปี มีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลโดยรวมและเป็นรายชั้น 2 ชั้น คือ ชั้นการลงทุนและปฏิบัติงานและชั้นการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับน้อย และมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลอีก 2 ชั้น อยู่ในระดับปานกลาง คือ ชั้นการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา และชั้นการวางแผนดำเนินกิจกรรมส่วนประชาชนที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลโดยรวมและเป็นรายชั้น 3 ชั้น อยู่ในระดับปานกลางและมีส่วนร่วมชั้นการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับน้อย โดยประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้าน 2 ชั้น คือ ชั้นการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา และชั้นการวางแผนดำเนินกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายชั้น 2 ชั้นคือ ชั้นการลงทุนและการปฏิบัติหน้าที่ และชั้นการติดตามและประเมินผลไม่แตกต่างกัน

3. ประชาชนที่มีสภาพของระดับการศึกษา และอาชีพ มีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลตำบลบรบือ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

พลสวัสดิ์ นาทองคำ (2550) ซึ่งศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาเมืองน่าอยู่ เทศบาลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบ ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีสถานภาพแตกต่างกัน

1. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาเมืองน่าอยู่ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่วนมากประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษามีส่วนร่วมมากกว่าประชาชน
2. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาเมืองน่าอยู่โดยรวมและทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่วนมากประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรมีส่วนร่วมมากกว่าอาชีพกลุ่มอื่น
3. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาเมืองน่าอยู่โดยรวมและทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่วนมากประชาชนที่มีรายได้ไม่น้อยกว่า 5 พันบาท มีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนกลุ่มอื่น

ปรีดา เจษฎารางกูล (2550) ซึ่งศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองคูคต ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนจำนวน 27 ชุมชน จำนวน 143 คน โดยใช้วิธีใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในเก็บข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชน ในการดำเนินงานด้านการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับสูง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองคูคต ได้แก่ระดับการศึกษา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน สำหรับปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์ ได้แก่ เพศ อายุ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม การได้รับข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนา และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของกรรมการชุมชน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

วรพัทธ์ เลอสิทธิศักดิ์ (2547) ซึ่งศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาเมืองโบราณเวียงกุมกาม อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาเมืองโบราณเวียงกุมกาม อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ไม่แตกต่างกัน

เจนจิรา สุคำภา (2547) ซึ่งศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอสุงเนิน จังหวัด

นครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีความแตกต่างในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ .01 แต่ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัย อยู่ในตำบลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

จิรวลัย วรวงศ์ (2550) ซึ่งศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันเห็นว่าเทศบาลตำบลเมืองสรวงมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมและรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นปัญหา และสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาเห็นว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงานมากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันเห็นว่าเทศบาลตำบลเมืองสรวงมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมและรายด้าน 3 ด้าน ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นปัญหา และสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ และอื่น ๆ เห็นว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวงด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงานมากกว่าประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย และเกษตรกรรวม ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันเห็นว่าเทศบาลตำบลเมืองสรวงมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมและรายด้าน 3 ด้าน ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นปัญหา และสาเหตุของปัญหา ไม่แตกต่างกัน โดยประชาชนส่วนใหญ่ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 บาทขึ้นไป และ 5,001-10,000 บาท เห็นว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบล มากกว่าประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท และ 10,001-15,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มยุรี ศรีอุตร (2548) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บริเวณตลาดน้ำ วัดลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

ผลการศึกษาพบว่า การทดสอบสมมติฐานพบว่า สถานภาพ รายได้ต่อเดือน และการเป็นสมาชิกกลุ่มที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บริเวณตลาดน้ำวัดลำพญา แตกต่างกัน ที่ระดับความสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิฐานะ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน การรับรู้ข่าวสาร และความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน

ชูเกียรติ เปี่ยมศรี (2543) ซึ่งศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อยศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลเมืองระยอง จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า กรรมการชุมชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนย่อย ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อพิจารณาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมพบว่า การมีส่วนร่วมบางลักษณะไม่ต้องใช้เงิน เช่น การสำรวจปัญหาเพื่อการพัฒนาชุมชนย่อย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ คณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี 43 ชุมชน จำนวน 387 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง การกำหนดตัวอย่างใช้แนวคิดของ ยามานะ (Yamane, 1973) แทนค่าโดยคณะกรรมการชุมชน จำนวน 387 คน โดยการคำนวณด้วยสูตรของ ยามานะ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน 5%

การใช้สูตรคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อ $n =$ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 $N =$ จำนวนหน่วยประชากร
 $e =$ ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มที่ยอมรับได้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย $n =$ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 $N =$ จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา
 $e =$ ความผิดพลาดที่ยอมรับได้

แทนค่า $n = \frac{387}{1 + (387)(.05)^2}$
 $n = 197$ คน

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างของคณะกรรมการชุมชน มีจำนวน 197 คน มีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของคณะกรรมการชุมชนทั้ง 43 ชุมชน

คณะกรรมการชุมชน	จำนวน	กลุ่มตัวอย่าง
1. ชุมชนบ้านหนองปรือ 1	9	5
2. ชุมชนบ้านหนองปรือ 2	9	5
3. ชุมชนบ้านหนองปรือ 3	9	4
4. ชุมชนบ้านหนองปรือ 4	9	4
5. ชุมชนชัยพราชา	9	5
6. ชุมชนมิตรสัมพันธ์	9	5
7. ชุมชนหนองใหญ่	9	4
8. ชุมชนมาบสอง-ค้ายมาย	9	5
9. ชุมชนหลังเนิน	9	4
10. ชุมชนบ้านกลาง	9	5
11. ชุมชนห้วยร่วม	9	5
12. ชุมชนท่าอิเตอ	9	4
13. ชุมชนเขาโพธิ์ทอง	9	4
14. ชุมชนมาบหนึ่ง	9	5
15. ชุมชนบ้านล่าง-หนองสมอ	9	5
16. ชุมชนหนองไม้แก่น	9	5
17. ชุมชนหนองสมอ	9	5
18. ชุมชนบ้านมาบยายเลีย	9	5
19. ชุมชนมาบตาได้อ 1	9	4
20. ชุมชนมาบตาได้อ 2	9	5
21. ชุมชนวัดสุทธาวาส	9	4
22. ชุมชนบ้านทุ่งกลม	9	5
23. ชุมชนเนินพลับหวาน 1	9	4
24. ชุมชนเนินพลับหวาน 2	9	4
25. ชุมชนเนินพลับหวาน 3	9	5
26. ชุมชนเนินพลับหวาน 4	9	5

ตารางที่ 1 (ต่อ)

คณะกรรมการชุมชน	จำนวน	กลุ่มตัวอย่าง
27. ชุมชนเนินพลับหวาน 5	9	4
28. ชุมชนเนินพลับหวาน 6	9	5
29. ชุมชนเนินพลับหวาน 7	9	5
30. ชุมชนเนินพลับหวาน 8	9	4
31. ชุมชนเนินพลับหวาน 9	9	5
32. ชุมชนพัทยารุ่งเรือง	9	5
33. ชุมชนทุ่งกลม-บ้านกลาง	9	5
34. ชุมชนเขาน้อย 1	9	5
35. ชุมชนเขาน้อย 2	9	5
36. ชุมชนเขาน้อย 3	9	4
37. ชุมชนเขาน้อย 4	9	4
38. ชุมชนเขาตาโล 1	9	4
39. ชุมชนเขาตาโล 2	9	4
40. ชุมชนหนองกระบอก	9	5
41. ชุมชนหัวโกรก	9	5
42. ชุมชนตาลหมัน	9	4
43. ชุมชนหนองหิน	9	4
รวม 43 ชุมชน	387	197

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ(Accident Sampling) โดยสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำนวน 197 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น

จำแนกได้ 4 ด้าน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มีส่วนร่วมในบทบาทมากที่สุด	ให้ 4 คะแนน
มีส่วนร่วมในบทบาทมาก	ให้ 3 คะแนน
มีส่วนร่วมในบทบาทน้อย	ให้ 2 คะแนน
มีส่วนร่วมในบทบาทน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามลำดับขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น นำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม และเพื่อให้ใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ และตรวจสอบแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ และนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.1 นางปัทมา ชาญเชียว ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม

3.2 ดร. รังสรรค์ ม่วงโสทรส อาจารย์ที่ปรึกษา

3.3 ผศ. ดร. พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาจันทบุรี วิทยาลัย

บริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try Out) กับคณะกรรมการชุมชนอื่น จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยการหาความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของ

แบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's Alpha

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพาถึงเทศบาลเมืองหนองปรือ จังหวัดชลบุรี เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะกรรมการชุมชน ทั้ง 43 ชุมชน
2. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ได้ส่งแบบสอบถามเพื่อถามคณะกรรมการชุมชน ทั้ง 43 ชุมชน โดยมีประธานคณะกรรมการชุมชนทั้ง 43 ชุมชน บริการแจก-เก็บแบบสอบถามและอำนวยความสะดวกในการตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ขั้นตอน โดยใช้วิธีการประมวลผลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูล และตอบวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ วาระการดำรงตำแหน่งของเทศบาลเมืองหนองปรือ มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ และร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
3. ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติเชิงอนุมานทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้สถิติ t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 2 กลุ่ม และใช้สถิติ One-way ANOVA) สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป และหากพบว่ามีมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 จะทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของ LSD (Least Significant Difference Test)

เกณฑ์การแปลผล

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย อ้างอิงจากคู่มือการทำปัญหาพิเศษ สำหรับนิสิตหลักสูตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2551 ใช้เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์ (Criterion Reference) กรณีแบ่งเป็น 4 ระดับ กำหนดค่าคะแนนของคำตอบไว้แน่นอน คือ ค่าคะแนนมากที่สุด, ค่าคะแนนมาก, ค่าคะแนนน้อย และค่าคะแนนน้อยที่สุด ซึ่งการหาค่าระดับเกณฑ์การแปลผล โดยมีวิธีการ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด-คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับที่ต้องการ}} \\ &= \frac{4-1}{4} \\ &= 0.75 \end{aligned}$$

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย มีดังนี้
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.26-4.00 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.25 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.76-2.50 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.75 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2555 ถึง 31 มีนาคม พ.ศ. 2556 รวมระยะเวลา 120 วัน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	120	60.91
หญิง	77	39.09
รวม	197	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	-	-
มากกว่า 21-30 ปี	18	9.14
มากกว่า 31-40 ปี	81	41.12
มากกว่า 40 ปีขึ้นไป	98	49.75
รวม	197	100.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	82	41.62
มัธยมศึกษา	69	35.03
ปริญญาตรี	46	23.35
สูงกว่าปริญญาตรี		
รวม	197	100.00
อาชีพ		
รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	12	6.09
รับจ้าง	40	20.30
ค้าขาย	74	37.56
ธุรกิจส่วนตัว	59	29.95
อื่น ๆ ไปรกระบุ	12	6.09
รวม	197	100
รายได้		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	16	8.12
5,000 บาทขึ้นไป ถึง 10,000 บาท	42	21.32
10,000 บาทขึ้นไป ถึง 20,000 บาท	56	28.43
20,000 บาทขึ้นไป ถึง 30,000 บาท	41	20.81
30,000 บาทขึ้นไป ถึง 40,000 บาท	30	15.23
40,000 บาทขึ้นไป	12	6.09
รวม	197	100.00
วาระการดำรงตำแหน่ง 3 ปีต่อ 1 วาระ		
1 วาระ	78	39.59
2 วาระ	90	45.69
3 วาระ	19	9.64
4 วาระ	6	3.05
มากกว่า 4 วาระ	4	2.03
รวม	197	100.00

จากตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 60.91 ซึ่งมีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป มากที่สุด ร้อยละ 49.75 รองลงมา คือ อายุมากกว่า 31-40 ปี, มากกว่า 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.12 และ 9.14 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 41.62 มากที่สุด รองลงมาคือ มัธยมศึกษา และปริญญาตรี, คิดเป็นร้อยละ 35.03, 23.35 ตามลำดับ มีอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 37.56 มากที่สุด รองลงมาคือ อาชีพธุรกิจส่วนตัว, อาชีพรับจ้าง, อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจและอื่น ๆ มีค่าเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 29.95, 20.30 และ 6.09 ตามลำดับ มีรายได้ต่อเดือน 10,000 บาทขึ้นไปถึง 20,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.43 รองลงมาคือ 5,000 บาทขึ้นไป, 10,000 บาท, 20,000-30,000 บาท และ 30,000 บาทขึ้นไป ถึง 40,000 บาท,ต่ำกว่า 5,000 บาท และ 40,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 21.32, 20.81, 15.23, 8.12 และ 6.09 ตามลำดับ มีวาระการดำรงตำแหน่ง ร้อยละ 39.59 ซึ่งดำรงตำแหน่ง 1 วาระ มากที่สุด รองลงมา คือ ดำรงตำแหน่ง 2 วาระ, ดำรงตำแหน่ง 3 วาระ, ดำรงตำแหน่ง 4 วาระ และ มากกว่า 4 วาระ คิดเป็นร้อยละ 15.69, 9.64, 3.05, และ 2.03 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาล เมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระดับการมีส่วนร่วม				$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. ท่านมีส่วนร่วมในโครงการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี	69 (35.03)	91 (46.19)	25 (12.69)	12 (6.09)	3.10	0.84	มาก	1
2. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญ ปัญหาในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี	42 (21.32)	90 (45.69)	51 (25.89)	14 (7.11)	2.81	0.85	มาก	2

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระดับการมีส่วนร่วม				$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
3. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจคัดเลือกผู้แทนคณะกรรมการชุมชน เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี	39 (19.80)	76 (38.58)	65 (32.99)	17 (8.63)	2.69	0.88	มาก	3
4. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี	36 (18.27)	82 (41.62)	54 (27.41)	25 (12.69)	2.65	0.92	มาก	4
ภาพรวม					2.82	0.93	มาก	

จากตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อันดับแรกคือมีส่วนร่วมในโครงการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ($\bar{X} = 3.10$, $SD = .84$) รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญ ปัญหาในการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.81$, $SD = .85$) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจคัดเลือกผู้แทนคณะกรรมการชุมชน ($\bar{X} = 2.69$, $SD = .88$) และอันดับสุดท้าย คือ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.65$, $SD = .92$)

ตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของ
คณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ
อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	ระดับการมีส่วนร่วม				$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติภารกิจ กิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมือง หนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัด ชลบุรี	41 (20.80)	84 (42.64)	43 (21.83)	29 (14.72)	2.69	0.96	มาก	2
2. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตามแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมือง หนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัด ชลบุรี	41 (20.81)	75 (38.07)	50 (25.38)	31 (15.74)	2.63	0.98	มาก	3
3. ท่านมีส่วนร่วมออกแรงหรือบริจาค เงินเพื่อช่วยเหลือในการดำเนินงาน โครงการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมือง หนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัด ชลบุรี	31 (15.74)	72 (36.55)	59 (29.95)	35 (17.77)	2.50	0.96	น้อย	4
4. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอ ความคิดเห็นในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอ บางละมุง จังหวัดชลบุรี	49 (24.87)	83 (42.13)	39 (19.80)	26 (13.20)	2.78	0.96	มาก	1
	ภาพรวม				2.66	0.75	มาก	

จากตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดสรุปได้ดังนี้

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ อันดับแรก คือ มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ($\bar{X} = 2.78$, $SD = .96$) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมปฏิบัติภารกิจในกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ($\bar{X} = 2.96$, $SD = .69$) มีส่วนร่วมใน

การดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ($\bar{X} = 2.63, SD = .98$) และอันดับสุดท้ายคือ มีส่วนร่วมออกแรงหรือบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือในการดำเนินงานโครงการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.50, SD = .96$)

ตารางที่ 5 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	ระดับการมีส่วนร่วม				$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ต่อการดำเนินงานโครงการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี	24 (12.18)	87 (44.16)	55 (27.92)	31 (15.74)	2.52	0.90	มาก	1
2. ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ต่อกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี	22 (11.17)	83 (42.13)	65 (32.99)	27 (13.71)	2.50	0.86	น้อย	2
ภาพรวม					2.51	0.81	มาก	

จากตารางที่ 5 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียด สรุปได้ดังนี้

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อันดับแรกคือ มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ต่อการดำเนินงานโครงการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ($\bar{X} = 2.52, SD = .90$) รองลงมา คือ มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ต่อกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ($\bar{X} = 2.50, SD = .86$)

ตารางที่ 6 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของ
คณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ
อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามผล

ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามผล	ระดับการมีส่วนร่วม				$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. ท่านมีส่วนร่วมดำเนินงานติดตามผล การดำเนินงานโครงการตามแผนพัฒนา ท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอ บางละมุง จังหวัดชลบุรี	32 (16.24)	82 (41.62)	63 (31.98)	20 (10.15)	2.63	0.87	มาก	3
2. ท่านมีส่วนร่วมประเมินผล การปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอ บางละมุง จังหวัดชลบุรี	33 (16.75)	88 (44.67)	52 (26.40)	24 (12.18)	2.65	0.89	มาก	2
3. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ ข้อเสนอแนะต่อการประเมินผล การปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอ บางละมุง จังหวัดชลบุรี	40 (20.30)	78 (39.59)	56 (28.43)	23 (11.68)	2.68	0.92	มาก	1
ภาพรวม					2.66	0.74	มาก	

จากตารางที่ 6 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอ บางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามผล พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอ บางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามผล อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณา รายละเอียด สรุปได้ดังนี้

คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอ บางละมุง จังหวัดชลบุรี อันดับแรก คือ มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะต่อการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอ บางละมุง จังหวัดชลบุรี ($\bar{X} = 2.68$, $SD = .92$) รองลงมา คือ มีส่วนร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.65$, $SD = .89$) และอันดับสุดท้าย คือ มีส่วนร่วมดำเนินงานติดตามผลโครงการตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.63$, $SD = .87$)

ตารางที่ 7 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมด้านต่าง ๆ

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี	$\bar{X}$	SD	ระดับการมีส่วนร่วม	อันดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.81	0.68	มาก	1
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	2.65	0.75	มาก	3
3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	2.51	0.81	มาก	4
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามผล	2.66	0.74	มาก	2
ภาพรวม	2.66	0.58	มาก	

จากตารางที่ 7 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณารายละเอียด สรุปได้ดังนี้

คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมด้านต่าง ๆ อันดับแรกคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 2.81$, $SD = .68$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามผล ($\bar{X} = 2.66$, $SD = .74$) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ($\bar{X} = 2.65$, $SD = .75$) และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.51$, $SD = .81$)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมของ
คณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ
อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	$\bar{X}$	SD	t	Sig.
ชาย	120	2.61	0.60	-1.54	0.12
หญิง	77	2.74	0.55		

*p<.05

สรุปสมมติฐานที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น:
กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อ
การพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกัน

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับ
การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ
อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมต่อระดับ
การพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมของ
คณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ
อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	Ss	Ms	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2	12.38	6.193	21.5	.00
ภายในกลุ่ม	194	55.81	0.228		
รวม	196	68.19			

*p<.05

สรุปสมมติฐานที่ 2 คณะกรรมการชุมชนที่มีอายุต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมของ
คณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง

จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีอายุต่างกัน การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย และทดสอบความแตกต่าง ด้วยวิธีการ LSD (Least Significant Difference Test) พบว่า มีความแตกต่างดังนี้

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอายุ

ระดับช่วงอายุ	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 20 ปี	มากกว่า 21-30 ปี	มากกว่า 31-40 ปี	มากกว่า 40 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 20 ปี	-	-	-	-	-
มากกว่า 21-30 ปี	2.21				-.69*
มากกว่า 31-40 ปี	2.47				-.43*
มากกว่า 40 ปีขึ้นไป	2.90		.69*	.43*	

*p<.05

จากตารางที่ 10 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการ LSD (Least Significant Difference Test) คณะกรรมการชุมชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า มีความแตกต่างกัน 2 คู่ ดังนี้

คู่ที่ 1 อายุมากกว่า 21-30 ปี กับ อายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป

คู่ที่ 2 อายุมากกว่า 31-40 ปี กับ อายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระดับของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	Ss	ms	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2	5.00	2.50	7.69	.001
ภายในกลุ่ม	194	63.18	0.32		
รวม	196	68.19			

*p<.05

สรุปสมมติฐานที่ 3 คณะกรรมการชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกัน

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำแนกตาม ระดับการศึกษาแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย และทดสอบความแตกต่าง ด้วยวิธีการ LSD (Least Significant Difference Test) พบว่า มีความแตกต่างดังนี้

ตารางที่ 12 การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
ประถมศึกษา	2.84		.36*	.22*	
มัธยมศึกษา	2.48	-.36*			
ปริญญาตรี	2.61	-.22*			
สูงกว่าปริญญาตรี	-	-	-	-	-

*p<.05

จากตารางที่ 12 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการ LSD (Least Significant Difference Test) คณะกรรมการชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมของคณะกรรมการ

ชุมชนที่มีต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่ามีความแตกต่างกัน 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คณะกรรมการชุมชนที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา กับคณะกรรมการชุมชนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

กลุ่มที่ 2 คณะกรรมการชุมชนที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา กับคณะกรรมการชุมชนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามรายได้

แหล่งความแปรปรวน	df	Ss	Ms	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5	8.8	1.76	5.68	.000
ภายในกลุ่ม	191	59.36	0.31		
รวม	196	68.19			

*p<.05

สรุปสมมติฐานที่ 4 คณะกรรมการชุมชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกัน

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่าคณะกรรมการชุมชน ที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี แตกต่าง จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย และทดสอบความแตกต่าง ด้วยวิธีการ LSD (Least Significant Difference Test) พบว่ามีความแตกต่างดังนี้

ตารางที่ 14 การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามรายได้

รายได้	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 5,000 บาท	5,000 บาทขึ้นไป ถึง 10,000 บาท	10,000 บาทขึ้นไป ถึง 20,000 บาท	20,000 บาทขึ้นไป ถึง 30,000 บาท	30,000 บาทขึ้นไป ถึง 40,000 บาท	40,000 บาทขึ้นไป
ต่ำกว่า 5,000 บาท	3.05			.51*	.65*	.42*	
5,000 บาทขึ้นไป ถึง 10,000 บาท	2.90			.36*	.50*	.26*	
10,000 บาทขึ้นไป ถึง 20,000 บาท	2.54	-.51*	-.36*				
20,000 บาทขึ้นไป ถึง 30,000 บาท	2.40	-.65*	-.50*				-.40*
30,000 บาทขึ้นไป ถึง 40,000 บาท	2.63	-.42*	-.26*				
40,000 บาทขึ้นไป	2.80				.40*		

*p<.05

จากตารางที่ 14 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการ LSD (Least Significant Difference Test) เกษตรกรที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่ามีความแตกต่างกัน 7 คู่ ดังนี้

คู่ที่ 1 คณะกรรมการชุมชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท กับคณะกรรมการชุมชนที่มีรายได้ 10,000 บาทขึ้นไป ถึง 20,000 บาท

คู่ที่ 2 คณะกรรมการชุมชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท กับคณะกรรมการชุมชนที่มีรายได้ 20,000 บาทขึ้นไป ถึง 30,000 บาท

คู่ที่ 3 คณะกรรมการชุมชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท กับคณะกรรมการชุมชนที่มีรายได้ 30,000 บาทขึ้นไป ถึง 40,000 บาท

คู่ที่ 4 คณะกรรมการชุมชนที่มีรายได้ 5,000 บาทขึ้นไป ถึง 10,000 บาท กับคณะกรรมการชุมชนที่มีรายได้ 10,000 บาทขึ้นไป ถึง 20,000 บาท

คู่ที่ 5 คณะกรรมการชุมชนที่มีรายได้ 5,000 บาทขึ้นไป ถึง 10,000 บาท กับคณะกรรมการชุมชนที่มีรายได้ 20,000 บาทขึ้นไป ถึง 30,000 บาท

คู่ที่ 6 คณะกรรมการชุมชนที่มีรายได้ 5,000 บาทขึ้นไป ถึง 10,000 บาท กับ
คณะกรรมการชุมชนที่มีรายได้ 30,000 บาทขึ้นไป ถึง 40,000 บาท

คู่ที่ 7 คณะกรรมการชุมชนที่มีรายได้ 20,000 บาทขึ้นไป ถึง 30,000 บาท กับ
คณะกรรมการชุมชนที่มีรายได้ 40,000 บาทขึ้นไป

ตารางที่ 15 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระดับมีส่วนร่วมของ
คณะกรรมการชุมชนที่มีต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ
อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	Df	Ss	Ms.	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4	6.78	1.69	5.30	.000
ภายในกลุ่ม	192	61.41	0.32		
รวม	196	68.19			

*p<.05

สรุปสมมติฐานที่ 5 คณะกรรมการชุมชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นของ
คณะกรรมการชุมชนที่มีต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่น

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง
ของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาล
เมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีอาชีพต่างกัน
มีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ
อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย และทดสอบความแตกต่าง
ด้วยวิธีการ LSD (Least Significant Difference Test) พบว่า มีความแตกต่างดังนี้

ตารางที่ 16 การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	$\bar{x}$	รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	รับจ้าง	ค้าขาย	ธุรกิจส่วนตัว	อื่น ๆ ประกอบ
รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	2.52					-.53*
รับจ้าง	2.88			.41*		
ค้าขาย	2.47		-.41*		-.22*	-.58*
ธุรกิจส่วนตัว	2.69			.22*		-.35*
อื่น ๆ ประกอบ	3.05	.53*		.58*	.35*	

* $p < .05$

จากตารางที่ 16 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการ LSD (Least Significant Difference Test) คณะกรรมการชุมชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่ามีความแตกต่างกัน 5 คู่ ดังนี้

คู่ที่ 1 คณะกรรมการชุมชนที่มีอาชีพรับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ กับคณะกรรมการชุมชนที่มีอาชีพอื่น ๆ

คู่ที่ 2 คณะกรรมการชุมชนที่มีอาชีพรับจ้าง กับคณะกรรมการชุมชนที่มีอาชีพค้าขาย

คู่ที่ 3 คณะกรรมการชุมชนที่มีอาชีพค้าขาย กับคณะกรรมการชุมชนที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว

คู่ที่ 4 คณะกรรมการชุมชนที่มีอาชีพค้าขาย กับคณะกรรมการชุมชนที่มีอาชีพอื่น ๆ

คู่ที่ 5 คณะกรรมการชุมชนที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว กับคณะกรรมการชุมชนที่มีอาชีพอื่น ๆ

ตารางที่ 17 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระดับของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามวาระการดำรงตำแหน่ง

แหล่งความแปรปรวน	df	Ss.	Ms.	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4	4.6	1.16	3.52	.008
ภายในกลุ่ม	192	63.53	0.33		
รวม	196	68.19			

*p<.05

สรุปสมมติฐานที่ 5 คณะกรรมการชุมชนที่มีวาระการดำรงตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่น

จากตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีวาระการดำรงตำแหน่งต่างกัน ความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย และทดสอบความแตกต่าง ด้วยวิธีการ LSD (Least Significant Difference Test) พบว่า มีความแตกต่างดังนี้

ตารางที่ 18 การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามวาระการดำรงตำแหน่ง

วาระการดำรงตำแหน่ง	$\bar{X}$	1 วาระ	2 วาระ	3 วาระ	4 วาระ	มากกว่า 4 วาระ
1 วาระ	2.64					-.96*
2 วาระ	2.59					-.10*
3 วาระ	2.76					-.83*
4 วาระ	2.95					
มากกว่า 4 วาระ	3.60	.96*	1.0*	.83*		

*p<.05

จากตารางที่ 18 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการ LSD (Least Significant Difference Test) คณะกรรมการชุมชนที่มีวาระการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า มีความแตกต่างกัน 3 คู่ ดังนี้

คู่ที่ 1 คณะกรรมการชุมชนที่มีวาระการดำรงตำแหน่ง 1 วาระ กับคณะกรรมการชุมชนมากกว่า 4 วาระ

คู่ที่ 2 คณะกรรมการชุมชนที่มีวาระการดำรงตำแหน่ง 2 วาระ กับคณะกรรมการชุมชนมากกว่า 4 วาระ

คู่ที่ 3 คณะกรรมการชุมชนที่มีวาระการดำรงตำแหน่ง 3 วาระ กับคณะกรรมการชุมชนมากกว่า 4 วาระ

ตารางที่ 19 สรุปผลสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบ
1. คณะกรรมการชุมชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
2. คณะกรรมการชุมชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
3. คณะกรรมการชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
4. คณะกรรมการชุมชนมีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
5. คณะกรรมการชุมชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
6. คณะกรรมการชุมชนที่มีวาระการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมต่อระดับการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น:

กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และวาระการดำรงตำแหน่ง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำนวน 197 คน จากประชากรจำนวน 387 คน ในการวิจัยโดยใช้สุทธยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ .05 ทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Sampling Random) ที่ทุกหน่วยของประชากรมีโอกาสถูกเลือกเป็นตัวอย่าง แบบสุ่มตัวอย่างในแต่ละระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วน ผู้ศึกษาจึงใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง ตามสัดส่วนของประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน สถิติที่ใช้ในการวิจัยข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี (เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และวาระการดำรงตำแหน่ง) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ส่วนระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการทดสอบสมมติฐานใช้ค่าสถิติ t-test ทดสอบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ใช้สถิติ One-way ANOVA ในการวิเคราะห์ หากความแปรปรวนแบบทางเดียวและหากพบความแตกต่างจะทำการทดสอบเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least Significant Difference Test) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งผลการศึกษานำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
2. ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
3. การทดสอบสมมติฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เป็นเพศชาย มากกว่าเพศหญิง โดยส่วนอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป และมีกลุ่มอายุมากกว่า 21-30 ปี น้อยที่สุด มีอาชีพค้าขาย เป็นส่วนมาก อาชีพรับราชการและอาชีพอื่น ๆ น้อยที่สุด ในขณะที่การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นส่วนมาก และระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี น้อยที่สุด

2. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า ภาพรวมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก และเมื่อจำแนกรายด้านมีรายละเอียดดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก เป็นอันดับที่ 1
2. การมีส่วนร่วมในการติดตามผล อยู่ในระดับมาก เป็นอันดับที่ 2
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก เป็นอันดับที่ 3
4. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก เป็นอันดับที่ 4

ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ภาพรวมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามรายข้อมีรายละเอียดดังนี้

ท่านมีส่วนร่วมในโครงการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับมาก มีส่วนร่วมเป็นอันดับที่ 1

ท่านมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญ ปัญหาในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญ ปัญหาในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับมาก มีส่วนร่วมเป็นอันดับที่ 2

3. การทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีวาระการดำรงตำแหน่งต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

ผลการศึกษามีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของณรงค์ วาริชล (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลผู้ “เมืองน่าอยู่” กรณีศึกษา: เทศบาลตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผลการวิจัยที่พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เทศบาลเมืองหนองปรือ ได้ให้คณะกรรมการชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมเพื่อเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไข ปัญหาและความต้องการของชุมชน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ในการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล จึงทำให้การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ในระดับมาก โดย รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามผล ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และอันดับสุดท้ายคือผล ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของมณี จันทร์ไทย (2546, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนชนบทของประชาชนในตำบลกระเบื้องนอก อำเภอมือเืองยาง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนชนบทของประชาชนในตำบลกระเบื้องนอก อำเภอมือเืองยาง จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ชวลิต เกตุมงคลสิทธิ์ (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการในการดูแลสิ่งแวดล้อม: ศึกษากรณีชุมชนในเขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชน ด้านการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก และขัดแย้งกับทศพล มุ่งประสงค์ธนา (2547) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาประจำปี 2554 ของเทศบาลตำบลบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับน้อย

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผลการวิจัยที่พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมีส่วนร่วมมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เทศบาลเมืองหนองปรือ ได้ให้คณะกรรมการชุมชน เข้าร่วมในการประชุมประชาคมเพื่อเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไข ปัญหาและความต้องการของชุมชน จึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามผลประเมินผล พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ณรงค์ วารีชล (2550) ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลคู่ “เมืองน่าอยู่” กรณีศึกษา: เทศบาลตำบลบางพระ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผล อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ณัฐรญา ตันนารัตน์ (2552) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย อำเภอมือง จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย อำเภอมือง จังหวัดหนองคาย ด้านการติดตามผลประเมินผล อยู่ในระดับมาก และขัดแย้งกับ คงศักดิ์ พลภูเมือง (2546, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผลการวิจัยที่พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ในการประเมินโครงการ เช่น การประชุมเพื่อทบทวนและประเมินการดำเนินงานที่ผ่านมา การร่วมเป็นคณะกรรมการหรือคณะกรรมการในการประเมินผล การพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการ อยู่ในระดับส่วนร่วมมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เทศบาลเมืองหนองปรือ ได้ให้คณะกรรมการชุมชน เข้าร่วมในการประชุมประชาคมเพื่อเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาและความต้องการของชุมชน จึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ คงศักดิ์ พลภูเมือง (2546, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ณรงค์ วารีชล (2550) ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลคู่ “เมืองน่าอยู่” กรณีศึกษา: เทศบาลตำบลบางพระ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก และขัดแย้งกับ ธนวัฒน์ คำภีลานนท์ (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองคูคต จังหวัด

ปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชน ด้านการปฏิบัติการ อยู่ในระดับปานกลาง

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผลการวิจัยที่พบว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น ดำเนินการตามแผนพัฒนาท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงการของเทศบาลอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก จึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ธนวัฒน์ คำภีลานนท์ (2550) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดชลบุรี พบว่า ด้านการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก และขัดแย้งกับ สุเมธ อินทร์พรหม (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเทศบาลตำบลเกาะสมุยมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับน้อย

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผลการวิจัยที่พบว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการในการรับผลประโยชน์ คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินงานโครงการพัฒนาท้องถิ่น และได้รับผลประโยชน์ต่อกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก จึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และวาระการดำรงตำแหน่ง ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 เพศ จากผลการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน ตามนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจุฑารัตน์ จริยาอุดม (2549) ซึ่งศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เป็นตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมี

ส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เป็นตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เป็นตลาดน้ำ ไม่แตกต่างกัน และขัดแย้งกับ อมรรัตน์ ศิริกาญจนวงศ์ (2551) ซึ่งศึกษาเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลบรือ อำเภอบรือ จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนเพศชายมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลโดยรวมและเป็นรายชั้น 3 ชั้น คือ ชั้นการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ชั้นการวางแผนดำเนินกิจกรรม และชั้นการลงทุนและปฏิบัติงานมากกว่าประชาชนเพศหญิง แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมุติฐานการวิจัย

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผลการวิจัยที่พบว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านเพศต่างกันมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะคณะกรรมการชุมชนที่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง จึงมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน

2.2 อายุ จากผลการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน ตามนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ ณัฐรุจา ดันนารัตน์ (2552) ซึ่งศึกษาเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ อมรรัตน์ ศิริกาญจนวงศ์ (2551) ซึ่งศึกษาเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลบรือ อำเภอบรือ จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลโดยรวมและเป็นรายชั้น 2 ชั้น คือ ชั้นการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ชั้นการวางแผนดำเนินกิจกรรม แตกต่างกัน และขัดแย้งกับ จุฑารัตน์ จรียาอุดม (2549) ซึ่งศึกษาเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เป็นตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เป็นตลาดน้ำบางน้ำผึ้งของประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เป็นตลาดน้ำ ไม่แตกต่างกัน

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผลการวิจัยที่พบว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านอายุต่างกันมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน ทั้งนี้ คณะกรรมการชุมชนที่มีอายุและเป็นคนในพื้นที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน จึงทำให้คณะกรรมการชุมชนที่มีอายุต่างกัน

มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน

2.3 ระดับการศึกษา จากผลการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน ตามนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ พูลสวัสดิ์ นาทองคำ (2550) ซึ่งศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาเมืองนำอยู่ เทศบาลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาเมืองนำอยู่ โดยรวมและรายด้านจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการร่วมในผลประโยชน์ และด้านการติดตามประเมินผล แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ ปรีดา เจษฎาวรางกูล (2550) ซึ่งศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน และขัดแย้งกับ วรพักตร์ เลอสิทธิศักดิ์ (2547) ซึ่งศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาเมืองโบราณเวียงกุมกาม อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ไม่แตกต่างกัน

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผลการวิจัยที่พบว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ คณะกรรมการชุมชนจบการศึกษาต่างระดับ และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน จึงทำให้ คณะกรรมการชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน

2.4 อาชีพ จากผลการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน ตามนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ พูลสวัสดิ์ นาทองคำ (2550) ซึ่งศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาเมืองนำอยู่ เทศบาลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาเมืองนำอยู่ โดยรวมและรายด้าน 4 ด้าน

ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการร่วมในผลประโยชน์ และด้านการติดตามประเมินผล แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ เจนจิรา สุคำภา (2547) ซึ่งศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล แตกต่างกัน และขัดแย้งกับ จิราวัลย์ วรวงศ์ (2550) ซึ่งศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผลการวิจัยที่พบว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะคณะกรรมการชุมชนที่มีอาชีพหลากหลาย และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน จึงทำให้คณะกรรมการชุมชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน

2.5 รายได้ จากผลการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน ตามนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ มยุรี ศรีอุตร (2548) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บริเวณตลาดน้ำ วัดลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน และขัดแย้งกับ ชูเกียรติ เปี่ยมศรี (2543) ซึ่งศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อยศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลเมืองระยอง จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชน แตกต่างกัน

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผลการวิจัยที่พบว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะคณะกรรมการชุมชนที่มีรายได้ในการประกอบอาชีพไม่เท่าเทียมกัน และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน จึงทำให้

คณะกรรมการชุมชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน

2.6 วาระการดำรงตำแหน่ง จากผลการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีวาระการดำรงตำแหน่ง ต่างกันมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน ตามนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผลการวิจัยที่พบว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านวาระการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ คณะกรรมการชุมชนที่มีวาระการดำรงตำแหน่ง มีประสบการณ์การทำงานที่ไม่เหมือนกันระหว่างการดำรงตำแหน่ง และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน จึงทำให้คณะกรรมการชุมชนที่มีวาระการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ทั้ง 4 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรมีนโยบายสื่อสารให้คณะกรรมการชุมชนทราบถึงประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการทุกโครงการ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี และเห็นผลการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อสร้างองค์ความรู้ในการนำไปเป็นตัวอย่างในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป
2. เพิ่มช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร กำหนดช่องทางให้ชัดเจนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในชุมชน โดยให้มีการสื่อสาร 2 ทาง โดยมีการจัดตั้งวิทยุชุมชนขึ้น หรือจัดให้มีสื่อประเภทอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในชุมชน และจัดให้มีสถานที่เก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสาร

การดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่ประชาชนเข้ามาดูรายละเอียดได้โดยง่าย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรจัดประชุมระหว่างผู้บริหารเทศบาลกับคณะกรรมการชุมชนอย่างน้อยเดือนละครั้งเพื่อทราบปัญหาความต้องการของชุมชน
2. ควรให้คณะกรรมการชุมชนประชาคมในชุมชนในการมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการให้เทศบาลได้รับทราบ
3. แจ้งข่าวการดำเนินงานของเทศบาลและผลการดำเนินงานของเทศบาลให้ชุมชนทราบทุกเดือนเพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างเทศบาลกับชุมชน ซึ่งจำทำให้ได้รับความร่วมมืออันดีจากชุมชน
4. ควรจัดอบรมหรือสัมมนาให้แก่ชุมชนอยู่เสมอเพื่อให้ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจและได้รับข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์ต่อชุมชน ส่งผลถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างเทศบาลกับชุมชน

บรรณานุกรม

- กิตติวราณ ชีระตระกูล. (2546). การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
ในเขตเทศบาลเมืองตราด. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต, สาขา นโยบาย
สาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2545). การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. ม.ป.ท.
- คงศักดิ์ พลภูเมือง. (2546). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณี
เทศบาลตำบลเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาพัฒนาสังคม, คณะพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จิราวัลย์ วรวงศ์. (2550). การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ
เทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด. การค้นคว้าอิสระ
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา นโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จุฑารัตน์ จริยาอุดม. (2549). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้
เป็นตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหาร
ทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เจนจิรา สุคำภา. (2547). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การ
บริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา.
การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา นโยบายสาธารณะ,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชวลิต เกตุมงคลสิทธิ์. (2548). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการดูแลสิ่งแวดล้อม:
ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนในเขตราษฎร์บูรณะ จังหวัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชูเกียรติ เปี่ยมศรี. (2543). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อย:
ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองระยอง จังหวัดระยอง. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขา นโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณรงค์ วารีชล. (2550). การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาล “เมืองน่าอยู่”
กรณีศึกษา: เทศบาลตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษ
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ,
มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ณัฐรุจา ตันนารันต์. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทศพล มุ่งประสงค์. (2547). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาประจำปี 2545 ของเทศบาลตำบลบางละมุง จังหวัดชลบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทองใบ สุดซารี. (2545). *ทฤษฎีองค์การ*. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- เทศบาลเมืองหนองปรือ. (2553). *คู่มือ การปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุมชน กองสวัสดิการ พ.ศ. 2553*. ชลบุรี: เทศบาลเมืองหนองปรือ.
- ชนวัฒน์ คำภีลานนท์. (2550). *การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ชเนศวร์ เจริญเมือง. (2540). *100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440-2540*. กรุงเทพฯ: คบไฟ.
- เชียรชัย บุรพชนก. (2553). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมสุขภาพของหมู่บ้านพึ่งตนเองทางสาธารณสุขมูลฐาน จังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นภารัตน์ เจริญรัตน์. (2546). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการเมืองและการปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เนตินา โพธิประสระ. (2541). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมและความผูกพันต่อองค์การของพนักงาน: กรณีเฉพาะ บริษัท สิทธิผล 1991*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2534). *การบริหารและการจัดระเบียบบริหารราชการไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ปรีดา เจษฎารางกุล. (2550). *การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี*. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต. (2552). *การจัดองค์การ การจัดการการพัฒนาองค์กร*. กรุงเทพฯ:
ซิง ปียอนด์ บุ๊คส์.
- พลสวัสดิ์ นาทองคำ. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาเมืองนำอยู่ เทศบาล
ตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต, สาขานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- แพทยา แก้วพวง. (2553). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้าน
ในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง*.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มณี จันทร์ไทย. (2546). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนชนบท ของประชาชน
ในตำบลกระเบื้องนอก อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขาคหกรรมศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- มยุรี ศรีอุตร. (2548). *การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม บริเวณตลาดน้ำวัดลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม*. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ยุทธพงษ์ เข้าประมงค์. (2555). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขต
เทศบาลตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต, สาขาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ลิจิต ชีรวะดิน. (2543). *การเมืองการปกครองไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรพัทธ์ เลอสิทธิสักดิ์. (2547). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม
จากกิจกรรมการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาเมืองโบราณเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัด
เชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการมนุษย์กับ
สิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิจิต แสงงาม. (2552). *การมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล
ทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต,
สาขาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2546). *การบริหารและการจัดการเทศบาลในยุคปฏิรูปการเมือง*. กรุงเทพฯ:
บี.เจ.เพลท โปรเซสเซอร์.

- วีระศักดิ์ เกรือเทพ. (2548). *นวัตกรรมสร้างสรรค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมิหระ จิตตลดากร. (2546). *องค์การ-ทฤษฎีการจัดการองค์การ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สันติ ห้วงน้ำ. (2555). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลแหลมมออบ อำเภอแหลมมออบ จังหวัดตราด. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- สายชล คนโต. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อยกระดับชุมชน กรณีศึกษา: บ้านน้อยพัฒนา ตำบลทัพเสด็จ อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารงานท้องถิ่น, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- สายสุณีย์ ปวุฒินันท์. (2541). *ความรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมทำกิจกรรม ในโครงการบริหารคุณภาพทั้งทั้งองค์กรของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลทั่วไปของรัฐ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุภาภรณ์ หรั่งหอด. (2551). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเพิ่มและจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตชุมชน: กรณีศึกษาเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- สุเมธ อินทร์พรหม. (2549). *การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม กรณีศึกษา “ตำรวจบ้าน” อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- สำนักมาตรฐานอุดมศึกษาและทบวงมหาวิทยาลัย. (2545). *ทฤษฎีการมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานอุดมศึกษาและทบวงมหาวิทยาลัย.
- อนุชา ช่อชบา. (2551). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในกานวางแผนพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง จังหวัดสระแก้ว. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.*

- อนุชา เทียมพูล. (2551). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อภิชาติ คำดี. (2552). *กระบวนการทัศน์ใหม่ในการพัฒนาท้องถิ่น*. วันที่ค้นข้อมูล 5 สิงหาคม 2555, เข้าถึงได้จาก www.Oknation.net./blog/damee
- อมร รักษาสิทธิ์ และคณะ. (2543). *ประชาธิปไตย อุดมการณ์ หลักการ และแบบอย่างการปกครองหลายประเทศ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรรัตน์ ศิริกาญจนวงศ์. (2551). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อรทัยศรี แสงมุกดา. (2553). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลบางทรายอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารการจัดการ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุดม ทุมโฆสิต. (2548). *การกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นไทย: การศึกษาวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และการแก้ไข*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. (1981). *Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation*. Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (2nd ed.). Tokyo: John Weatherherhill.

ภาคผนวก

แบบสอบถามโครงการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการวิจัยประกอบการศึกษาในหลักสูตรรัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
บูรพา

แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อพัฒนาท้องถิ่น

2. ขอความกรุณาท่านโปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง ผลการวิจัย
จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประเทศไทย ขอขอบพระคุณท่าน
เป็นอย่างสูง ในการให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ให้ตรงกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่า 20 ปี

มากกว่า 21-30 ปี

มากกว่า 31-40 ปี

มากกว่า 40 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

ประถมศึกษา

ปริญญาตรี

มัธยมศึกษา

สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ

ค้าขาย

รับจ้าง

ธุรกิจส่วนตัว

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. รายได้ต่อเดือน

ต่ำกว่า 5,000 บาท

5,000 บาทขึ้นไป ถึง 10,000 บาท

10,000 บาทขึ้นไป ถึง 20,000 บาท

20,000 บาทขึ้นไป ถึง 30,000 บาท

30,000 บาทขึ้นไป ถึง 40,000 บาท

40,000 บาทขึ้นไป

6. วาระการดำรงตำแหน่ง 3 ปีต่อ 1 วาระ

1 วาระ

2 วาระ

3 วาระ

4 วาระ

มากกว่า 4 วาระ

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น

คำชี้แจง ท่านมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลเมืองหนองปรือหรือไม่ มากน้อยเพียงใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น	ระดับการมีส่วนร่วม			
	มากที่สุด (4)	มาก (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ				
1. ท่านมีส่วนร่วมในโครงการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี				
2. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญ ปัญหาในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี				
3. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจคัดเลือกผู้แทนคณะกรรมการชุมชน เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี				
4. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี				
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ				
1. ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติการในกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี				
2. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี				
3. ท่านมีส่วนร่วมออกแรงหรือบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือในการดำเนินงาน โครงการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี				
4. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี				

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น	ระดับการมีส่วนร่วม			
	มากที่สุด (4)	มาก (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์				
1. ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ต่อการดำเนินงาน โครงการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี				
2. ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ต่อกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี				
การมีส่วนร่วมในการติดตามผล				
1. ท่านมีส่วนร่วมดำเนินงานติดตามผลการดำเนินงาน โครงการตามแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี				
2. ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี				
3. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะต่อการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี				